Posamezna številka stane 1·50 Din.

Štev. 4. V Ljubljani, v soboto dne 5. januarja 1924. Leto LII.

Naročnina
za državo SHS:
na mesec . . . . . Din 20
za pol leta . . . . . „ 120
za celo leto . . . . „ 240
za inozemstvo:
mesečno . . . . . Din 30
Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji . . . . Din 40
v inozemstvu . . . . „ 60

SLOVENEC

Cene inseratom:
Enostolpna petitna vrsta mali oglasi po Din 1·50 in Din 2·—, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2·50, veliki po Din 3·— in 4·—, oglasi v uredniškem delu vrstica po Din 6·—.
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvzemši ponedeljka in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sarajevo 7.365, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Pod novo krinko.

Najbolj zaostaja med vsemi izomikanimi stanovi za velikim duhovnim napredkom naše dobe takozvano svobodomiselno učiteljstvo. Z vsemi vlakni korenini še v prosvetljenstvu 18. in 19. stoletja. Zato se tudi njegov pomen v družbi začenja šele takrat, ko se je po romantični reakciji v letih 1830/40 začelo živahneje gibati liberalno meščanstvo, ki je strmoglavilo politično prevlado in finejšo kulturo plemiškega veleposestva. Takrat se je plitva, groba in čisto materialistična izomika purgarije, ki se po prvi francoski revoluciji ni mogla še uveljaviti, začela razširjati med širokimi sloji, in liberalni učitelj je bil izbran za pionirja te površne, kričave in čisto racionalistične prosvete med ljudstvom. Ker je stala čisto v službi centralistične liberalne države, je liberalni učitelj bil zamišljen kot priganjač sistema. Vera se je kot činitelj življenja popolnoma izločila, ker je meščanska pridobitna »kultura« sploh črtala vse idealne faktorje in obdržala samo par etičnih principov popolnoma utilitarističnega značaja. Korist, napredek civilicazije — ne resnične kulture! — poplitvenje in uniformiranje mišljenja, svobodnjakarstvo, to so postali maliki te dobe, ki je danes hvalabogu minula.

Liberalno učiteljstvo pri nas s prav malimi izjemami pa še vedno živi pod vplivom te dobe. Anglosaške dežele sploh nikoli niso poznale prisilne liberalne državne šole; Nemčija se je otresa in priznava vsaj v načelu že svobodo vsakega prepričanja tudi glede na vzgojo državljanov; v Franciji še vedno daje svobodna in ne brezverska državna šola deželi najboljše talente. Najbolj kulturne države so se od liberalnega tipa šole popolnoma odvrnile in ustvarjajo novega, ki z ozirom na svetovni ali verski nazor pušča popolno svobodo staršem. Pri nas žalibog stojijo prosvetni faktorji še vedno na stališču pruske države-policaja, po kateri je šola fabrika vsegamogočnemu režimu najudanejše pokornih purgarjev, ki si še misliti ne upajo, kar ni v soglasju z »višjo« pametjo, kaj še, da bi imeli kakšne predrzne verske ali cerkvene in temu podobne metafizične ali mistične nazore, ki so časih liberalnim tiranom nevarni.

Vernega slugo tega državnega prosvetnega sistema igra pri nas »Udruženje jugoslovanskega učiteljstva«. Zora novega časa še ni osvetlila vrhov naših liberalnih pedagogov. Podpiranje centralizma, razširjanje demokratske lažiprosvete, vcepljanje razumniškega duha, sovražnega globljemu verskemu spoznanju in čustvovanju, smatra za svojo prvo nalogo. Ker je režim srbskega in pravoslavnega duha, se prizadeva seveda jugoslovansko liberalno učiteljstvo, da posrbi našo narodno kulturo in da če mogoče zbriše z nje katoliško signaturo. V zablodi, da se more tudi še danes prosveta vsiliti odzgoraj, se peha za ta svoj fantom s trudom, ki bi bil vreden boljše in večje ideje.

Seveda se tudi voditelji Udruženja ne morejo popolnoma odtegniti vplivu velikega časa, ki prihaja in izpreminja polagoma lice evropske kulture. Kakor beremo v »Jutru«, so izvestni »macherji« tega udruženja v Belgradu sklenili, da odslej priznavajo tudi verskemu poduku »veliko vzgojno vrednost«, dočim so ga dozdaj šteli med »staro šaro srednjega veka«. Celo tako daleč so se povzpeli, da zahtevajo, da naj bo verski poduk »sestavni del učnega načrta«. Mi nismo tako malenkostni, da ne bi v tem videli znamenja nekega na sebi razveseljivega miselskega preobrata. To je gotovo velik preobrat, če se verski poduk, ki je bil doslej po liberalnem zamislu in po dejanskem učnem načrtu le nek nejevoljno tolerirani privesek brez prave zveze z ostalim poukom, organično vključi v tok vsega izobraževalnega dela šole.

Toda liberalizem bi samega sebe zatajil, če bi logično šel naprej po ti poti. Versko naj se mladina le vzgaja, toda ne od verskih združenj, ampak od — učiteljev! Tako so sklenili generali jugoslovenskega učiteljskega udruženja v Belgradu. Tisti socialni organizmi, v katerih vera res živi, ki predstavljajo verno ljudstvo kot smotrno organizacijo za bogoslužje in versko vzgojo, cerkve z eno besedo, naj bodo od verske vzgoje načeloma izključene. To se pravi, to pravico imej liberalna država, ki sploh nima nobene vere. Učitelj naj opravlja zdaj tudi posel kateheta, verskega vzgojitelja, dasi za to nima niti mandata cerkve, oziroma občestva verujočih, niti usposobljenosti. Kajti »strokovna kvalifikacija«, ki bi si jo za verouk stekli učitelji na pripravnici ali pri posvetnih predstaviteljih racionalizma na vseučilišču, bi kaj lepo izgledala! Po domače se ta zahteva nič drugega ne pravi, kakor »vtihotapiti pod krinko vere v ljudsko šolo ateizem ali vsaj pok medli eticizem brez vere.

Zahteva demokratskega učiteljstva je sama po sebi simptom njegovega še vedno nazadnjaškega mišljenja, po svojem učinku pa je seveda enaka ničli. To učiteljstvo s takimi programi samo še bolj izkopuje brezdno, ki zija med njim in slovenskim ljudstvom, kar je nam popolnoma prav. Značilno pa je, da se za te zahteve zavzema »Jutro«.

Kajti ta list je v isti številki priobčil članek, v katerem zopet skuša dokazati, da je SLS v Jugoslaviji nepotrebna. Kajti, tako trdi »Jutro«, za katoliško vero in cerkev v Jugoslaviji ne obstoja nobena nevarnost. Zasigurana ji je popolna svoboda, da vrši svojo nalogo. »Katoliška cerkev za obrambo interesov svoje vere in cerkvene organizacije nikakor ne rabi posebne politične stranke.« Končno se dobrika tudi duhovščini, češ, naj premisli, ali bi ne kazalo, če obrne SLS hrbet in se orientira morebiti napram — demokratom. Vabi jo, naj »da slovo klerikalizmu«.

V isti sapi se navdušuje demokratski organ za to, da se cerkev in duhovščina oropa svoje največje pravice, verske vzgoje katoliške mladine v šoli! In spričo tega naj katoliški laiki in duhovščina pustijo iz rok politično orožje, ki je imajo v ljudski stranki, naj se zaupajo demokratski stranki ali pa kakšni drugi, enako neverni, da ščiti versko svobodo in svobodo cerkve, in naj puste mirno liberalnemu učiteljstvu razkatoličevati slovensko mladino!

Demokrati so lahko prepričani, da takih naivnežev, ki bi se dali od njih preslepiti, ne bodo našli ne med laiki, ne med duhovščino. S takimi članki se samo kompromitujejo, ker dokazujejo, da je alfa in omega vsega njihovega »državotvorstva« goli, strupeni in plitvi boj zoper krščansko religioznost, ki ga le slabo maskirajo. Obrni demokrata, kakor hočeš, vedno ostane stari sovražnik katoličtva. Vrhtega pa si nadevlje vedno kakšno krinko, da bi ga ne spoznali v pravi podobi. Ta dvoličnost liberalizma, ki izvira iz breznačelnosti, je zanj karakteristična. »Versko vzgojevati« — da! Toda ta vera naj bi bila kolikor mogoče vodena, necerkvena, plitva in prazna, vliva naj jo pa v glave in srce tista liberalna država, ki jo je Lasalle tako izvrstno krstil z nočnim čuvajem.

Naš liberalizem se ne bo nikoli pomladil ali poglobil.

KONFERENCA HRSS.

Zagreb, 4. januarja. (Izv.) Na včerajšnji konferenci vodstva HRSS se je, kakor smo že poročali, razpravljalo v glavnem o Radićevem prihodu na Dunaj, o rezultatih njegove dosedanje akcije in o njegovih navodilih vodstva za nadaljnje delo doma. Drugi del razgovora je zavzelo vprašanje najnovejšega političnega položaja v državi in se je največ govorilo o formiranju takozvanega opozicionalnega bloka. Sklenjeno je, da se o tej stvari vrše širši razgovori med strankami takozvanega federalističnega bloka. — Z ozirom na Radićev prihod na Dunaj se je ugotovilo, da je Radić prišel s potnim listom angleške vlade in se temu dejstvu pripisuje političen značaj. Dalje se je poudarjalo, da je Radić prišel na Dunaj, da stopi tudi v ožji stik z vodstvom svoje stranke in s svojimi prijatelji, da jih obvesti o svojem delu in da se ž njimi dogovori za nadaljno akcijo v naši državi. Končno je bilo sklenjeno, da se sredi januarja skliče plenarna seja stranke, na kateri se bo sklepalo o nadaljnem delu stranke z ozirom na najnovejši politični položaj in o rezultatih Radičevega dela.

Zastoj v likvidaciji pokrajinske uprave.

VOLJA NAJMERODAJNEJŠEGA MESTA. — MOČNA OPOZICIJA V RADIKALNEM KLUBU. — PRED NOVIM POLITIČNIM NASTOPOM LJUBE JOVANOVIĆA?

Belgrad, 4. januarja. (Izv.) Zadnji zunanjepolitični dogodki, posebno še bližnji sestanek male antante, so jasno pokazali, kako šibek položaj in ugled vživa naša država v zunanjem svetu radi svojih notranjih razmer. Radikalna stranka s pomočjo Turkov in Nemcev vodi namreč čisto strankarsko politiko in v največji meri zanemarja splošne državne interese. Nastopanje proti Slovencem in Hrvatom ter brezmejna korupcija na najodgovornejših mestih na eni, in nerazumljivo popuščanje Nemcem na drugi strani v največji meri ovira notranjo oknsolidacijo. Odtod izhaja vsa negotovost na naših mejah kajti številni neprijatelji naše države očividno računajo s to nekonsolidacijo. Take razmere so v zadnjem času dale najmerodajnejšim krogom povoda, da resno razmišljajo o neznosnosti takega položaja. Mišljenje teh krogov glede notranjega položaja in ureditve takih razmer se znatno razlikujejo od znanih namer enega dela režimskih voditeljev.

To mišljenje je brez dvoma znatno uplivalo na vlado. Vlada se je namreč na zadnjih sejah največ bavila s temi vprašanji s posebnim ozirom na Radića na Dunaju in s predstoječimi njegovimi konferencami z voditelji federalističnega bloka. Z ozirom na ta posvetovanja vlade po naših informacijah iz vladnih krogov lahko trdimo, da so vesti, ki so jih zadnje dni prinašali razni listi o pospešitvi parcelacijske politike v glavnem netočne in tendenciozne.

Tudi na nocojšnji seji vlade, ki je trajala od 4. do 9. je bilo govora o vseh teh vprašanjih. Posebno se je govorilo o Sloveniji, kjer vrši dolžnosti pokrajinskega namestnika še vedno dvorni svetnik g. Kremenšek kljub imenovanju gosp. Šporna za velikega župana v Ljubljani. Doslej je namreč ljubljanski veliki župan obenem vršil to funkcijo. V vladi je danes prevladalo mnenje, da bi bilo treba funkcije, ki jih vrši g. Kremenšek, ali poveriti velikemu županu g. Šporna ali pa imenovati za pokrajinskega namestnika drugo osebnost. Do definitivnega sklepa vlada ni prišla. Po izjavah, ki so jih dali ministri vašemu dopisniku, bo vlada o tem vprašanju, ki vsekako znači odstopanje od parcelacije, in o novem kurzu napram Hrvatom sklepala na prihodnjih sejah.

Poleg vpliva že omenjenih krogov je treba temu preokretu vlade iskati povoda tudi v samih razmerah v centralnem klubu. Spori med posameznimi strujami, o katerih smo že obširno poročali, postajajo zopet aktualni. Dokaz temu je brez dvoma pokret novega tednika Rankovićeve struje. »Slovenec« je že pred mesecem javil o tem listu, čigar prva številka izide jutri. Imenoval se bo »Smotra«. Kakor naznanja njegov izdajatelj poslanec Ranković v predobjavi, bo glavna naloga tega lista boj korupciji v radikalni stranki in sploh v javnem življenju in bo list iskreno in odkrito poročal o dejanskem položaju v državi. V privatnem razgovoru je poslanec Ranković izjavil, da bo vodil odločen boj proti dr. Lazi Markoviću in drugim njemu podobnim članom vlade in radikalnega kluba. Ker ima proti njim toliko materiala, da ga drugi listi ne morejo sprejeti, je bil primoran osnovati svoj list, ki bo glasilo takoimenovanih poslancev-kmetov radikalnega kluba. Po naših informacijah bo strujo, ki šteje nad 20 poslancev, podpiral tudi pravosodni minister dr. Perić.

Z vsem tem v zvezo se pa spravljajo tudi vesti o povratku Ljube Jovanovića v aktivnejše politično življenje. Gotovo je, da merodajni krogi simpatično gledajo tako na akcijo »Smotre« kakor tudi na stališče Ljube Jovanovića napram Slovencem in Hrvatom. Vsekako prihaja kriza režima v aktualno fazo in je, po vseh znakih sodeč, pričakovati, da pride po pravoslavnem božiču do znatnih sprememb.

Vladna nota Bolgariji.

STALIŠČE VLADE GLEDE MACEDONSKEGA VPRAŠANJA. IZJAVA DR. NINČIĆA.

Belgrad, 4. (Izv.) Poleg že omenjene razprave o notranjem položaju je vlada na nocojšnji seji ponovno razpravljala o govoru g. Cankova in je kljub pomirljivim izjavam našega sofijskega poslanika Rakića po daljši debati sklenila, da se bolgarski vladi odpošlje nota, čije tekst je bil na seji sprejet. Temu delu seje je prisostvoval tudi dr. Rybař, načelnik oddelka zunanjega ministrstva za mednarodne pogodbe in podal svoje mnenje o vsebini note. Nota je sestavljena v mirnem tonu in je bolj razlaga stališča belgrajske vlade glede prebivalstva Macedonije kakor pa protest proti nastopu g. Cankova. V noti se najprej izjavlja, da stoji vlada na stališču, da v Macedoniji ni bolgarskih narodnih manjšin, temveč da obstojajo samo različni dialekti, ki se ne morejo smatrati za tuje jezike. Vlada je odprla potrebne šole v teh krajih, v katerih se poučuje gramatični državni jezik, in vsi državljani v Macedoniji uživajo iste pravice, ki jih uživa ostalo prebivalstvo v drugih pokrajinah države. Brez etičnih in jezikovnih razlik se ne more govoriti o narodnih manjšinah in odredbe pogodbe o narodnih manjšinah z dne 19. septembra 1919 se ne morejo vporabiti v Macedoniji, ker v njej ni niti etičnih niti jezikovnih razlik. Vlada končno povdarja, da ji ne zadostujejo samo izjave belgrajskega bolgarskega poslanika Vakarevskega, marveč da zahteva, da v tej zadevi bolgarska vlada oficielno in precizno izjavi.

Nota bo tekom jutrišnjega dne izročena bolgarskemu poslaniku Vakarevskemu, obenem pa jo odnese v Sofijo poslanik Rakić, da jo osebno izroči bolgarskemu zunanjemu ministru.

Belgrad, 4. januarja. (Izv.) Z ozirom na govor g. Cankova je po nocojšnji seji ministrskega sveta zunanji minister dr. Ninčić dal izjavo, v kateri pravi z ozirom na ekspoze g. Cankova v bolgarskem sobranju, da je ta ekspoze izzval pri nas nemalo presenečenje. Cankov je v nasprotju z določbami mirovnih pogodb in z dejanskim stanjem stvari izjavil, da obstojajo pri nas bolgarske manjšine, kojih pravice naj bi se spoštovale, in je govoril o Macedoniji, katera bi mogla iz jabolka razdora postati zemlja, ki bi vezala obe državi. Macedonija, je izjavil minister Ninčić, je bila morda v preteklosti jabolko razdora, a ne sme to več biti. Ona se nahaja zdaj v mejah Jugoslavije, nam je priznana od mirovnih pogodb in je samo naša, Macedonije sploh ni, ampak samo Južna Srbija, zibelka in središče naše stare države. Iskreno spoštovanje tega dejstva je prvi pogoj za dobre in prijateljske odnošaje z nami. To morajo v Sofiji vzeti na znanje. Mi ne razumemo, kako g. Cankov zamišlja ustvaritev dobrih odnošajev z nami, kadar naglaša dozdevne pravice bolgarskega prebivalstva pri nas, a pri tem dobro ve, da so nas krivične in neosnovane pretenzije Bolgarije z ozirom na to prebivalstvo gnale v zadnjih letih dvakrat na bojišče in da smo mi od l. 1912 trikrat osvojili te kraje, da bi naš narod osvobodili tujega jarma. Take izjave kakor je Cankova ne doprinašajo k izboljšanju odnošajev med nami in njimi, ampak nas samo potiskajo nazaj. Vendar bi moralo delo, ki se je začelo pod pokojnim Stambolijskim, in za katero je sedanja vlada izjavila, da je želi nadaljevati, pripraviti našim narodom polagoma boljšo bodočnost. Značilno je tako razumevanje v Bolgariji, kjer se najvažnejše obveznosti mirovnih pogodb ne izpolnjujejo, a napram sosedom se postavljajo vprašanja, katera po mirovnih pogodbah sploh ne obstojajo in kojih sprožitev bi po izkušnji iz preteklosti mogla privesti samo do poslabšanja položaja. Take izjave bodo odprle mnogim oči, da bodo razumeli, zakaj se Bolgariji ne sme dovoliti zahtevani stalni kader, ako se hočejo ohraniti mirovne odredbe, s katerimi se je hotelo doseči, da se onemogoči povrnitev vojnih let.

Konferenca zemljoradnikov in kmetijcev.

HRVATSKI ZADRUGARJI ODKLONILI RADIKALSKO POLITIKO KONFERENCLARJEV.

Zagreb, 4. jan. (Izv.) Posvetovanja zemljoradniške stranke, ki so se jih udeležili tudi zastopniki SKS z g. Pucljem na čelu, so se vršila včeraj in danes cel dan. Razpravljali so o modalitetah, kako bi se zemljoradniška stranka razširila tudi na Hrvatskem. Poskušali so pridobiti za to tukajšnje nevtralne zadrugarje, pa se je ta poskus ponesrečil, ker so navzoči zadrugarji izjavili, da skupina zemljoradnikov g. Joce Jovanovića vodi osebno politiko, skupina g. Voje Lazića pa da nima nobene orientacije. Ker se je pa Lazić dogovarjal tudi s SKS, ki je vstopila v blok naprednjakov in radikalov v Sloveniji, je jasno, da ima skupina g. Lazića radikalsko orientacijo. Voja Lazić se je sestal tudi z dr. Drinkovićem. Zvečer je g. Lazić odpotoval iz Zagreba.

NARODOVA LAŽNIVOST.

Belgrad, 4. januarja. (Izv.) Z ozirom na vest »Slovenskega Naroda«, da je bil tukaj posl. Vrečko in podal neke izjave, katere »Narod« obširno reproducira, naš dopisnik poroča, da poslanca Vrečko sploh ni bilo v Belgradu.

PRIPRAVE ZA KONGRES JDS.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) Danes je imel glavni odbor demokratske stranke sejo, na kateri se je določil dnevni red za kongres stranke, ki se skliče 30. marca. Dnevni red bo sledeči: 1. Tehnično poročilo strankinega tajništva, 2. Referat o zunanji, notranji, gospodarski in finančni politiki, 3. Referat glavnega odbora o delu stranke, 4. Predlog poslanca Voje Marinkovića o samoupravah, 5. Predlog o izpremembi strankinega statuta, 6. Referat o notranjem položaju v stranki, 7. Volitev glavnega odbora, 8. Resolucije. — O teh vprašanjih bo razpravljal tudi glavni odbor, kojega seja je sklicana 24. februarja.

PREISKAVA V AGENCIJI »OKO«.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) Sinoči je policija izvršila v prostorih časnikarske agencije »Oko« hišno preiskavo, ker je dobila obvestilo, da šef te agencije dr. Nemanja Vukičević stoji v zvezi z moskovsko telegrafsko agencijo in da stoji v službi moskovskega poročevalskega urada. Policija ni zasledila nobenih pozitivnih dokazov, vendar je šefa poklicala na preiskavo in stvar oddala danes sodišču, ki bo odločilo, ali se dr. Vukičević zapre ali ne.

AVTONOMIJA PRAVOSLAVNE CERKVE.

Belgrad, 4. jan. (Izv.) Minister za vere dr. Janjić je podal časnikarjem izjavo o zakonu, ki odreja razmerje pravoslavne cerkve v državi. Pravoslavna cerkev dobi popolno avtonomijo in bo svojo imovino upravljala sama kakor tudi vse svoje notranje zadeve. Zakon navaja potem vse instance pravoslavne cerkve.

IZID VOLITEV V ALBANIJI.

Belgrad, 4. januarja. (Izv.) Definitivni rezultat volitev v albansko narodno skupščino je sledeči: Vladni blok, ki sestoji iz skupin Ahmet bega in Šefket beg Elbasanija ter skupine Frascheri, je dobil 81 mandatov. Opozicionalni blok (skupine Kulakuči, Fan Noli, Tacappi in Kosovac) je dobil 36 mandatov. Neodvisna skupina šteje 5 poslancev. To je namreč Gazun Tačuli iz Valone. Skupno šteje narodna skupščina 102 poslanca. Sestane se 21. januarja.

Borba za vlado v Angliji.

MAC DONALD. — CILJI KONSERVATIVCEV V ANGLIJI.

London, 4. januarja. (Izv.) »Times« pišejo: Vodje delavske stranke vztrajajo na tem, da bo Baldwinova vlada takoj po sklicanju parlamenta padla in da bo Mac Donald prevzel nalogo sestaviti vlado. Mac Donald si je svoje velike odgovornosti svest in je že ukrenil vse potrebno, da more sestaviti novo vlado tekom 24 ur. — Liberalni listi se vsi izražajo zoper koalicijo s konservativci in pravijo, da je delavska stranka poklicana vlado prevzeti.

London, 4. januarja. (Izv.) V nekem članku izjavlja Mac Donald, da bo delavska stranka ukinila predpravico krone za razpust parlamenta, ako pride na vlado.

London, 4. jan. (Izv.) Lord Curzon je v nekem novoletnem nagovoru izjavil, da je konservativna stranka sicer zaenkrat v manjšini, kljub temu pa je ostala še vedno najmočnejša stranka v deželi, katere naloga je, da pazi, da delavska stranka ne bo započela kakšne politike, ki ne bi bila v skladu z voljo naroda. Sedanji položaj je le začasen. Konservativna stranka mora torej vse svoje sile osredotočiti na nove volitve, ki utegnejo kmalu priti.

ANGLEŠKI PRESTOLNI GOVOR.

London, 4. januarja. (Izv.) Ministrski svet je imel včeraj sejo, v kateri je razpravljal o besedilu prestolnega govora.

Odmevi angleške intervencije v Parizu in Rimu.

Pariz, 4. januarja. (Izv.) »Echo de Paris« silno napada lorda Curzona zaradi njegove intervencije pri državah Male antante ob priliki sklepa francosko-češke pogodbe.

Rim, 4. januarja. (Izv.) Italijansko časopisje izraža svojo veliko zadovoljnost s korakom lorda Curzona, ki ga je napravil pri državah Male antante. Listi napadajo francosko politiko, češ da ustvarja v Evropi z oboroževanjem Male antante možnost novih vojn. Samo »Tribuna« piše, da se Italiji zaradi francosko-češke zveze ni treba vznemirjati.

Rusko-poljsko zbližanje.

Varšava, 4. jan. (Izv.) Vodja zunanjega urada Bertoni je dal sovjetskemu zastopniku v Varšavi Obolenskemu na znanje, da ga bo predsednik republike v najkrajšem času slovesno sprejel kot poslanika sovjetske Rusije. Hkrati mu je izjavil, da bo tudi Poljska še tekom tega meseca imenovala svojega poslanika za Moskvo.

Varšava, 4. jan. (Izv.) Dva ruska denarna zavoda sta odprla v Varšavi svoji podružnici. Oba zavoda prevzemata vse tuje valute v svrho izplačil v Rusiji.

FRANCOSKO-RUSKI SPORAZUM.

London, 4. januar. (Izv.) »Financial News« poročajo, da se je francoskemu odposlancu Franklin-Bouillonu posrečilo doseči s sovjetsko Rusijo sporazum, po katerem bo Rusija priznala svoje predvojne dolgove Franciji, dobila bi pa daljši rok za izplačilo teh vsot.

Padec francoskega franka.

Pariz, 4. jan. (Izv.) Francoski frank je dosegel danes svoj najnižji kurz. Za 1 dolar je bilo treba plačati 20.53 francoskih frankov. Listi pripisujejo padec franka zadnjemu izkazu francoske narodne banke, ki izkazuje za 1200 milijonov frankov več papirnatega denarja v prometu, kot ga je bilo prejšnji teden. Francoska policija je izdala ostre odredbe proti tujim deviznim špekulantom, ki bi radi izkoristili padec francoskega franka.

Ameriški mornariški manevri.

Washington, 4. jan. (Izv.) Minister za mornarico Denly je odredil, naj se vrše meseca januarja in februarja velike mornariške vojaške vaje, ki bodo največje, kar jih je kdaj imelo ameriško brodovje. Vaje imajo namen praktično pokazati združitev atlantskega brodovja z onim v Tihem oceanu. Vaj se udeleži nad 100 edinic in vsi mornariški letalci.

Potres v Italiji.

Rim, 4. jan. (Izv.) Potresna opazovalnica v Florenci je zaznamovala več potresnih sunkov v svoji bližini. V Ankoni so čutili 15 potresnih sunkov, vsled katerih se je zrušilo več hiš in cerkva. Posebno hudo so trpele vasi San Constanzo in Mondolfo-Marotta. Tu je bilo bržkone središče potresa. Dve osebi sta težko ranjeni. Posebno hud je bil potres ob morski obali. Vse hiše v prizadetih krajih so poškodovane, mnoge so se podrle. Nesreča je tem občutnejša, ker je pritisnil mraz in neprestano sneži. Oblast hitro gradi barake.

VENIZELOS V ATENAH.

Atene, 4. januarja. (Izv.) Venizelos je danes ob 4. uri zjutraj prispel v Atene. Na torpedolovcu »Tenedos« se mu je peljal nasproti Gonatas. Sestanek je bil izredno prisrčen. Venizelos je izjavil, da hoče proučiti razmere in da bo ostal v deželi tako dolgo, dokler bodo to zahtevale razmere.

STRATEGIČNI POMEN SLOVAŠKE.

Praga, 4. januarja. (Izv.) V »Slovački politiki« je objavil šef generalnega štaba češke armade general Mittelhauser članek, v katerem poudarja veliko vojaško važnost Slovaške, ki veže Češko z Romunijo, za zrakoplovni promet z Jugoslavijo pa trdno oporišče. Posebno važnost pripisuje general legi Bratislave za zračni promet.

USTAVNA BORBA NA ŠPANSKEM.

Madrid, 4. januarja. (Izv.) Vsi, ki so bili zaprti zaradi separatizma, so bili oproščeni.

SPORAZUM ZA 10 URNI DELAVNIK.

Berlin, 4. januarja. (Izv.) Med zastopniki delavstva in kovinskimi industrijci je bil včeraj dogovorjen 10 urni delavnik.

KRVAVI SPOPADI V GENOVI.

Rim, 4. januarja. (Izv.) V Genovi je prišlo včeraj do oboroženega spopada med socialističnimi mornarji in med privrženci d'Annunzia. 12 oseb je bilo ranjenih.

VIRTUOZ GRÜNFELD †.

Dunaj, 4. januarja. (Izv.) Znani virtuoz na klavirju Alfred Grünfeld je umrl 72 let star.

TUTANKAMENOVA GROBNICA.

London, 4. januarja. (Izv.) Iz »doline kraljev« poročajo, da so našli v Tutankamenovi grobnici še en velikanski kamenit sarkofag, ki je izredno umetniško delo.

Iz zunanje politike.

* **Hlinkova izjava za novo leto.** »Slovak« je objavil za novo leto Hlinkov članek, kjer stoji med drugim: 30. september nam je dal prav. Večina naroda stoji za nami. Mi hočemo nove volitve za državni zbor in ne bomo prej mirovali, dokler tega ne dosežemo. Ob novem letu obljubljamo, da narodnih pravic nikdar ne bomo izdali. Bog in narod, cerkev in domovina, to je naše geslo. Mi gremo v nove boje in ne bomo mirovali prej, dokler Slovaška ne bo slovaška, dokler ne dobimo svojega deželnega zbora, svojih okrožij in svoje uprave in dokler ne bo imel vsak Slovak doma dovolj kruha, da mu ne bo treba za zaslužkom v Kanado.

* **Brat bivše cesarice Cite — grški kralj?** »Matin« se zavzema za to, da postane grški kralj brat bivše cesarice Cite, princ Sikst. »Matin« si je dal poročati iz Aten, da republikanci na Grškem nimajo večine, rodbina prejšnjega grškega kralja pa je tudi zelo nepriljubljena v deželi, tako da Sikstova kandidatura mogoče ne bi ostala brezuspešna. List dostavlja temu poročilu, da je princ Sikst v pariški družbi jako priljubljen.

* ***Nov moment v angleško-francoski rivaliteti.*** Svetovno časopisje iznaša zadnji čas nov moment, katerí osvetljuje enega izmed vzrokov antagonizma med Anglijo in Francijo. Tiče se Nemčije. Dočim namreč Anglija stremi za tem, da pride Nemčija pod finančno kontrolo Društva narodov, se Francija, ki ne more več misliti na zavojevanje Nemčije, prizadeva, da z njo sklene aranžma, od katerega bi imela največji dobiček francoska industrija. To utegne roditi med Anglijo in Francijo še hujšo borbo nego dozdaj. S tega stališča je tudi razumeti odpor Anglije proti kontinentalnim zvezam Francije. Francija stremi za tem, da nemško gospodarstvo vzpostavi v svoj največji prid in jo obenem potom defenzivnih pogodb s sosednimi državami stori popolnoma neškodljivo. Angliji pa to ne gre v račun, ker bi tako bila Nemčija popolnoma izločena iz njene kontrole ter bi ji nič ne donašala. Čuje se, da dr. Beneš odpotuje v kratkem v London, da angleške kroge zaradi alijanse s Francijo pomiri. Baje se Beneš v reparacijskem oziru nagiba na angleško vlat to je na načrt mednarodne finančne kontrole nad Nemčijo. Na vsak način bo češkoslovaška politika tudi po alijansi s Francijo skušala lavirati med Anglijo in Francijo.

Politične vesti.

+ **Redukcija v polnem razmahu.** Za socialno politiko je prišlo kmetijstvo in finance. Včeraj smo doznali, da je pri kmetijstvu reduciranih veliko število uslužbencev vseh stopenj, nad 30. Med njimi so tudi možje, ki so edini strokovnjaki svoje vrste. Značilno je tu, analogno kakor pri socialni politiki, da so reducirani večinoma vsi taki, ki veljajo za somišljenike opozicijskih strank. Med opozicijo očividno ne spadajo več samostojneži, ker te je domala vse redukcija skrbno varovala, čeprav nekateri teh nimajo niti kvalifikacije za svoja mesta. Včeraj se je razvedela tudi redukcija pomožnega osobja pri delegaciji financ. Tudi tu je strankarstvo igralo veliko vlogo. In, kakor nam poročajo, se je tu redukcija izvršila iz Belgrada celo proti vsem predlogom ljubljanske delegacije. Danes pričakujejo svoje usode finančni uradniki. — Te dni bomo doživljali tragične dogodke, kako se mečejo na cesto iz strankarskih ozirov očetje, vzdrževatelji družin, vestni uradniki, ki so imeli to slabost, da so bili pošteni. Tak način redukcije, kakor se sedaj vrši, ni le malo moder, nestvaren in za državo škodljiv, nego tudi brutalen in nemoralen. Tudi drugod po drugih državah so se vršile redukcije zato, da se zmanjša budžet. Toda tam se je vse vršilo humano, ljudje niso bili izročeni bedi in vrženi na cesto, kakor

---

Edmund About: 4

Kralj gora.

Iz francoščine prestavila K. Hafner.

Ena sama črtica med tisočimi vam bo naslikala Harrisov značaj. L. 1853. je bil družabnik neke tvrdke v Filadelfiji. Njegov nečak, ki je imel takrat sedemnajst let, ga je prišel obiskat. Našel ga je na Washingtonovem trgu vsega upognjenega, z rokama v hlačnih žepih pred neko hišo, ki je gorela. Viljem ga je potrkal po rami; obrnil se je.

»Ti si!« je rekel. »Dober dan, Bill! slabo si naletel, moj otrok. Vidiš požar, ki me bo uničil! imel sem štirideset tisoč dolarjev v hiši; rešili pa ne bomo niti ene vžigalice.«

»Kaj boš naredil sedaj?« ga je vprašal potrto otrok.

»Kaj naj napravim? Sedaj je ura enajst, lačen sem in v mojem hlačnem žepu mi je ostalo nekaj zlata; povabim te na kosilo.«

Haris je najbolj živahen in najbolj eleganten človek, kar sem jih kdaj spoznal; njegov obraz je bled, čelo visoko in oči so svetle in ponosne. Ti Amerikanci niso nikdar niti hudobni, niti grdi in veste zakaj? Zato ker se ne dušijo v jezikih ozke civilizacije; za šolo imajo prosti zrak, za učitelja vajo in za hrano jim služi prostost.

Nikdar nisem pričakoval bogvekaj od g. Mèsinarja; Gracoma Fondija sem opazoval z brezbrižno radovednostjo, mali Viljem Lobster mi je vzbujal zanimanje srednje vrste; toda za Harrisa sem občutil prijateljstvo. Njegova odkrita osebnost, njegove preproste navade, njegov ognjevit, a pri vsem tem uljuden značaj, privlačnost njegove dobre volje in ogenj njegovih čuvstev, vse to me je privlačilo tembolj, ker jaz sam nisem ne ognjevit ,ne strasten. Mi ljubimo okoli nas to, kar pogrešamo v nas samih. Giacomo se je oblačil belo, ker je bil sam črn, jaz sem častil Amerikance, ker sem sam Nemec.

Kaj je Grčija pravzaprav, o tem sem še zelo malo vedel po štirih mesecih svojega bivanja v Grčiji. Ničesar ni lažjega kot to, da bivaš v Atenah, pa se ne zanimaš za naravne lepote dežele. V kavarno nisem hodil, Pandore nise mbral, niti Minerve, niti kakega drugega domačega časnika; gledišč nisem obiskoval, ker imam občutljiva ušesa in me en sam napačen glas krutejše rani kot udarec s pestjo: zato sem živel doma s svojimii gostitelji, s svojim herbarijem in Joh-om Harrisom. Lahko bi se bil predtsavil na dvoru, ker sem imel diplomatični potni list in pa zaradi svojega službenega značaja. Oddal sem svoj list dvornem mojstru in veliki gospodarici in lahko sem računal, da dobim povabilo na prvi dvorni ples. Za ta slučaj sem imel pripravljeno lepo rdečo suknjo, vezeno s srebrom, katero mi je prinesla moja teta Rosenthaler na predvečer mojega odhoda. Spadala je k uniformi njenega pokojnega moža, ki je bil preparator prirodoslovja na filomatičnem zavodu v Mindenu. Moja dobra teta, ki je bila žena velikih misli, je vedela, da je uniforma dobro sprejeta v vsaki deželi, zlasti še, če je rdeča. Moj starejši brat je pripomnil, da sem jaz večji od mojega strica in da rokavi njegove suknje ne segajo niti do konca mojih spodnjih lakti; toda papa je živahno odgovoril, da bo srebrna vezenina oslepila ves svet in da princezinje ne ogledujejo tako od blizu.

Toda žalibog, dvor ne pleše celo sezono. Zmsko veselje je tvorilo takrat cvetje breskev in limon. Le z negotovostjo se je govorilo o plesu, ki naj bi se vršil 15. maja; bile so to samo mestne čenče, katere so potrjevali nekateri napol uradni časniki, toda na vsak način je bilo treba računati ž njim.

Moje študije kot tudi moje zabave so le počasi napredovale. Dodobra sem spoznal atenski rastlinski vrt, ki ni ne posebno lep, ne posebno bogat; podoben je vreči, ki jo hitro izpraznimo. Kraljevi vrt nudi več virov; nek inteligenten Francoz je zbral tu vsa rastlinska bogastva dežele od otoških palm do kamenokreč iz rta Suniuma. Prebil sem tu lepe dneve sredi rastlinstva g. Bareauda. Vrt je dostopen javnosti samo gotove ure: toda govoril sem grški s stražnikom in iz ljubezni do grščine mi je dovolil vstop. G. Bareaud se ni dolgočasil z menoj; vodil me je povsod okrog iz radosti, da je lahko govoril o botaniki in da je govoril francoski. V njegovi odsotnosti sem poiskal nekega velikega, suhega vrtnarja, ki je imel škrlatastordeče lase in katerega sem izpraševal nemški; dobro je, če je človek poliglot.

Vsaki dan sem nekaj časa nabiral rastline v okolici, toda nikoli nisem šel tako daleč, kot bi bil rad: tolovaji so taborili okoli Aten. Jaz nisem lenuh in potek te povesti vam bo dokazal, da ljubim življenje. To je dar, ki sem ga dobil od svojih staršev; hočem ga ohraniti, kar najdalje mogoče in se pri tem spominjati svojega očeta in svoje matere. Meseca aprila 1856. I je bilo nevarno zapustiti mesto; bilo je celo neprevidno, stanovati v njem. Nikdar se nisem sprehajal po pobočju Lycabet-e, ne da bi mislil na ono ubogo gospo Darand, ki je bila oropana ob svetlem dnevu. Griči Dafne so me spominjali obglavljenja dveh francoskih častnikov. Na poti v Pirej sem nehote mislil na tisto četo tatov, ki se je sprehajala okoli v šestih izvoščekih, kot bi bila kaka poroka in ki je streljala na potnike med hišnimi vrati. Pot v Pentelikon me je spominjala na ujetništvo kneginje Plaisance, ali na še čisto novo povest o Harrisu in Lobsterju. Vračala sta se iz sprehoda na dveh perzijskih konjih, ki sta bila Harriso-

to delajo z našimi ljudmi belgrajski mogotci. Ta redukcija je vredna režima, čegar dete je. Redukcija bo vzbudila ogorčenje vsega slovenskega ljudstva, ki pričenja misliti, da smo res že v Macedoniji. Ali centralisti hočejo iz Slovenije napraviti drugo Macedonijo? To bo nevarno, pa ne za Slovence!

+ **O Marinkovičevem samoupravnem načrtu** piše osješka »Die Drau« v uvodniku dne 2. t. m. med drugim: »Resnica je, da si Hrvati in Srbi niso bili nikdar tako blizu kakor takoj po prevratu. V trenotnem navdušenju so izginile vse razlike. Danes pa se da prepad med Hrvati in Srbi le težko premostiti. Voja Marinković ni dobro razumel položaja. On misli, da zadostuje po trdotah in po nasilju sedanjega časa le mala prijaznost, pa bo vse zadovoljno. V tem leži napaka v njegovem mišljenju. Kar ponuja Marinković, je taka avtonomija, kot so jo imeli nekdaj ogrski komitati. Hrvatska pa zahteva več in če naj pride do sporazuma med Hrvati in Srbi, mora srbski voditelj po vzoru Deakovem dati Hrvatom kos praznega papirja, da napišejo nanj svoje želje. Belgrajski politiki pa še zdaleka ne mislijo na to, da bi dali Hrvatom polno avtonomijo. Kar zahtevajo Hrvatje, to potrebuje mnogo časa. Zaenkrat ima vlada svojo večino tudi brez Hrvatov. Da bi se pa Hrvatje zvezali z demokrati, na to ni misliti, ker bi prišli sicer iz dežja pod kap.«

+ **Profesor Ferdo Šišić pri Radiću.** »Beogradske Novosti« poročajo z Dunaja, da je Radić sprejel dr. Ferdo Šišića, znanega profesorja zgodovine na zagrebškem vseučilišču. Prof. Šišić je obiskal Radića v posebni politični misiji.

Dopisi.

OBČNI ZBOR N. R. S. V NOVEM MESTU V PRAZNI DVORANI.

V nedeljo 30. decembra l. l. je sklical predsednik krajevne organizacije N. R. S. gerent dr. Gregorič v Novem mestu izredni občni zbor, da izpopolni svoj samovoljno odstavljeni odbor s slamnatimi možički, ker so nekateri stari odborniki začeli dvomiti o njegovem 57-letnem radikalstvu, to pa zato, ker so videli, da je zabarantal svoje 3 slamnate obč. odbornike svoji demokratski žlahti na kraljeviča Petra trgu in ker je še tik pred prevratom dal krstiti svojo najdenko iz samega navdušenja za »Serbijo« na ime Cita.

Ta veliki radikal se je moral prepričati na lastne oči v nedeljo, da je NRS pod »spretnim« vodstvom kljub zanj — »seveda ne po njegovi zaslugi« — še dovolj povoljno uspelim občinskim volitvam nekam tajinstveno skopnela. Ker gotovo raziskuje vzroke te infekcijske bolezni, na kateri boleha njegova stranka od 24. decembra l. l. dalje, mu povemo, da je kal infekcije sigurno iskati v »srečno uspelem paktu z demokratsko žlahto.«

Na nedeljskem občnem zboru, ko je bila zborovalnica prazna, se je naš neumorni in veliki radikal tembolj trudil, da jo napolni s svojim vpitjem tako, da je celo zastalo za en čas zborovanje v sosednji dvorani, kjer je imela Kolektivna zadruga obrtnikov svoj sestanek. Kakor so udeleženi obrtniki zvedeli po svojem tovarišu, ki bi bil skoraj postal žrtev svoje radovednosti, je bil vzrok silnemu kriku »velikega« radikala g. Srečko Borštnik, učitelj v N. m., ki si je upal kot znano zvest pristaš NRS priti na izredni občni zbor. Ne vemo iz kakega razloga je njegova navzočnost morala tako silno razkačiti dr. Gregoriča in njegove zveste in pohlevne ovčice, da so g. Borštnika postavili na zrak. Vemo samo toliko, da je imenovani gospod priletel iz dvorane ter skoraj pohodil ubogega radovednega obrtnika. Našo javnost zanima sedaj vprašanje, ali meče dr. Gregorič zaražene ali nezaražene člane iz NRS ven? Prepričani pa smo, da NRS pri takem modrem vodstvu ostane nje članstvo samo še na papirju. Od pakta sem pogrešamo v javnosti zabarantane dr. Gregoričeve občinske odbornike, dasi bi že radi videli njih zadovoljne obraze. Ne bi se bili povrnili na NRS v Novem mestu, ako se ne bi bil v zadnjem času javno bahal dr. Gregorič o srečni ustvaritvi »naprednega bloka« proti SLS. Naj bo pomirjen, da bo še precej Krke steklo, predno bo mogel ta blok »gospodariti« na mestnem rotovžu.

OBČINSKE DOKLADE.

(Z dežele.)

Ugleden župan nam piše: Lepo število let že županujem, in vseskoz — do zadnjih dveh let — nam je šlo vse gladko posebno pri računih in proračunih. Nikdo nam ni sitnaril in vsako leto drugače naročal, kakšne doklade naj sklepamo, da zadostimo občinskim potrebam. — Le v zadnjih dveh letih se je pričelo sitnarenje, o katerem ne vem ravno natanko, ali izhaja iz pokrajinske vlade ali od strani finančne uprave. Pred dvema letoma nismo zlepa mogli izvojevati svoje pravice, da primerno obdavčimo tudi rdeče nosove pijancev s primerno visoko doklado na vino in druge pijače. Preteklo leto pa smo zopet prejeli odlok, da delegacija finančnega ministrstva ni zadovoljna z dokladami na direktne davke, češ da so itak preobremenjeni tisti, ki jih morajo plačevati, kar je pri oderuški, da ne rečemo: naravnost »avbarski« naši davčni politiki sicer gola resnica. Tedaj smo torej prejeli ukaz, da naj kolikor mogoče visoke doklade sklepamo na takozvano državno trošarino od vina (in mošta). — Ubogali smo. No, pred nekakimi tremi meseci smo zopet dobili po okrajnem glavarstvu okrožnico, kjer stoji, da naj se sklene 250% na doklada na vino. Storili smo to in pri tem opustili doklade na direktne davke, ker smo bili vsi prepričani, da je tako edino prav, in da s tem tudi ustrežemo višji oblasti. Pa glej ga plenta! Kar je bilo lani prav, letos ni dobro in prav. Sedaj pa pravijo višji gospodje zopet, da ne smemo obdavčiti samo rdečih nosov pijancev, ker imajo take nosove tudi nekateri med temi gospodi, ki nam dele pravico, in da moramo obdavčiti tudi kmeta, češ saj je bogat in pridela (seveda če mu ne pobije toča, vzame suša ali voda). — Vsega tega pa mi z navadno pametjo ne razumemo, zakaj ni dobro in prav tako, kakor so hoteli lani. Kdo je tisti, ki nas šikanira vsak čas z drugimi odredbami? Če so to gospodje od finančne oblasti, naj nam enkrat za vselej povedo, kaj hočejo pravzaprav, da bomo enkrat na jasnem. Enega pa sploh ne razumemo, tega namreč, zakaj bi občinski odbor in po njem cela občina ne imela pravice določati, na kakšen način naj pokriva svoje potrebščine. Ali je naša občinska avtonomija res že prišla tako na psa ali celo pod psa, da nam bodo gospodje bodisi pri vladi ali pri financi ukazovali, kakšne občinske doklade moramo sklepati ali kakšnih ne smemo? — Jaz mislim, da sme cela občina po svojem zakonitem občinskem odboru vendar brez jerobstva vsaj v lastnem delokrogu gospodariti z lastnimi postavami, ki jih daje občinski odbor sam brez kake kuratele. — Če pa temu ni tako, potem naj vlada enostavno podržavi še občine in občinsko gospodarstvo, da bo čim preje vse skupaj vzel vrag. Toda dokler smo v občini gospodarji mi po volji ljudstva izvoljeni zastopniki občine, zahtevamo odločno, da tudi sami gospodarimo in določamo, kako bomo krili občinske izdatke. Župan.

Zbor zaupnikov JDS.

Ljubljana, petek 4. jan.

Za nocoj je sklicala Jug. demokratska stranka svoje zaupnike k zaupnemu zborovanju. To zborovanje, ki je razkrilo marsikaj zanimivega izza kulis našega političnega življenja, se je vršilo v dvorani Kasine. Uvodoma ugotavljamo, da je obisk spočetka napolnil sedeže do srede dvorane, razun nekaterih radovednežev v ozadju, med zborovanjem pa so se ti vedno bolj bližali izhodu in izginjali. Zborovanje je otvoril preds. JDS dr. Dinko Puc, ki je po običajnem pozdravu predal besedo glavnemu govorniku dr. Žerjavu, ki je govoril najprej o zunanji politiki naše države. Povedal ni nič posebnega. Glede notranje politike je dejal, da igra pri nas veliko vlogo bodisi na zunaj in znotraj plemenska občutljivost. Dalje se je dotaknil različnih zakonov, kakor uradniškega zakona, invalidskega zakona in pa še več raznih organizacijskih zakonov, ki so ostali še vedno na papirju. To poročilo je seveda izzvenelo v govoru tako, kakor je to najbolj prijalo ušesom navzočih zaupnikov. Govoril je o 30 odstotni linealni dokladi, o izenačenju davkov in o kontingentiranju davščin na podlagi široke samouprave s povdarkom, da bi se s tem lahko končno zadovoljili tudi pristaši SLS. Trdil je, da se vrši pri nas divja gonja zoper Srbe, nakar je prešel na radikalno stranko. Dejal je, da radikalna vlada nima nobene iniciative pri svojem delu. To stranko je pripeljal k nam bivši namestnik Ivan Hribar, dasi je vrhovni vodja te stranke min. preds. Pašić sam priznal, da za to stranko pri nas še niso podane politične razmere. S tem sta se ustvarila po njegovem zatrdilu v Sloveniji dve fronti proti demokratom in sicer »klerikalna« in radikalna.

Nato je govoril o ponesrečenem poskusu združenja NNS z JDS. Zanimiva je bila pri tem njegova ugotovitev, da je onemogočil to združitev, kar je značilno, le — denar. Pri tozadevnih razgovorih so zahtevali zastopniki JDS, da plača vodstvo NNS svoj delež pri agitacijskih stroških, ki so narasli pri sedanjih volitvah, ko je nastopil napredni blok. Dr. Triller pa da je izplačilo tega deleža za agitacijske in volilne stroške odklonil in jim je rekel, če imajo kaj iskati, naj gredo v justično palačo. In ko je zahtevala NNS, da prevzame dr. Reisnerjev mandat njihov pristaš dr. Ravnihar, so jim demokrati odgovorili, da nimajo pravice zahtevati *mandata*, dokler ne plačajo *dolga*. Nato se je spravil dr. Žerjav nad denarne zavode, katere bi morali smatrati za politično immune, ker nasprotno škodujemo narodnemu gospodarstvu. Zgodilo pa se je, da je banka napovedala boj politični stranki in vzdržuje celo svoj list. Mislil je na Kamenarovića, Jadransko banko in bivši list »Jutranje Novosti«, kateremu je sledil po novem letu »Narodni dnevnik«. Ta boj da je zanj silno neprijeten, da pa si odločno prepoveduje poseganje bank v politično življenje (kar pa naj ne velja za demokratske banke, op. ured.). S tem je bil njegov »programni« nagovor zaključen. Nato je nastopil dr. Reisner, za katerega mandat se je bil boj med NNS in JDS. Dr. Reisner je označil v kratkem svoje delo za uradniško pragmatiko in za državne nameščence v obče, pri čemer je ponovno krepko poudarjal, da je vse to njegovo delo. Pri tem pa mu niso navzoči nič kaj posebno od duše ploskali. Iz njegovega govora je kratko izzvenelo, da je on že tako poglobljen in vpeljan v to svoje delo in da ima toliko vrat odprtih, da bi ga le težko kdo tako »uspešno« zastopal in to njegovo delo dovršil. Kljub temu pa da svoj mandat stranki na razpolago. Za njim sta govorila uradnika Gregorka in Janežič, ki sta se zavzemala za prof. Reisnerja, ki je končno izjavil, da svoj mandat ohrani. Tako so demokratje opeharili svoje bivše zaveznike za mandat. Po sprejeti resoluciji, ki izroča prof Reisnerju zopet njegov poslanski mandat, je zaključil zborovanje prof. Jug, ki je govoril o notranji organizaciji JDS in zahteval, da se sestavijo volilni katastri in da se volilci odnosno pol. društva JDS že sedaj pobrigajo za volilne imenike. Med njegovim govorom se je dvorana že do polovice izpraznila, nakar je predsednik zaključil zborovanje.

Beležke.

Jutrova teologija. Jutro hoče svoje bravce vsestransko izobraževati. V tej svoji vnemi ne izpusti niti teologije, dasi je ta po Jutrovih nazorih veliko manj potrebna za splošno izobrazbo kakor pa Cafizeljeve cinične neslanosti ali pa izredno »moralno vzgajajoči« kotiček »Dopisovanje«. V včerajšnji številki je načelo nauk o peklu. Da mu je ta posebno simpatičen, razumemo, saj že dolgo časa straši Lucifer po Jutru in njegov Schwalzlrock in Votla skala z vsemi skrivnostmi zbujata strah in trepet, ki pa sta združena z veliko naslado. V svrho natančne ugotovitve Luciferjevega bivanja je pogledal Jutrov teolog celo knjigo dr. Bautza o peklu. Zgrozil se je nad njegovimi mnenji, ki niso popolnoma enaka zamisli ali natančnejše povedano nezamisli Jutrovega teologa. Ali pa se je ustrašil, da bi ne bilo pod njegovim uredništvom kakega »peklenskega dimnika«. Predno bi pa ti Jutrovi uredniki prišli do take dogmatične trditve, bi jim pa vseeno v pomirjenje priporočili, da milostno pripoznajo zastopnikom vsake vede toliko svobode, da imajo poleg izvestnih in dobro podprtih trditev tudi svoja prosta mnenja, ki pač toliko veljajo, kolikor so vredni dokazi, čeprav se nekatera zde smešna posebno še Jutrovemu znanstvenemu mišljenju. Da rešimo Jutrove »teologe« strahu pred teološko vedo in pripomoremo k njihovi izobrazbi v eshatologiji (nauk o poslednih rečeh), si usojamo svetovati, — naj oprostijo, da nevednež daje strokovnjakom nasvete! —, da vzamejo iz svoje bogate teološke knjižnice še knjigo Zahn, Das Jenseits, Paderborn 1920 in naj prečitajo vsaj stran 143. Drugače bomo morali misliti, da je Jutrov teolog eden izmed »Luciferjevih fantomov«, ki pa seveda ne bodo uničili katol. teologije, ampak zadali nekoliko strahu le onim, ki verujejo Jutru, da je taka teološka veda. Ali pa bi neprimerno bolj upravičeno ob Haecklovih samovoljnih in mnogo hujših neznanstvenih hipotezah in celo potvorbah vzkliknili: Taka je pač naravoslovska veda (gl. Dr. Braß, Ernst Haeckel als Biologe und die Wahrheit, Stuttgart 1906) Da, da, tako je pač le sovraštvo Jutrovcev do verskega prepričanja, ki njim ni všeč, ne samo do Bautzovih hipotez! Zato pa vedno iščejo kamenčkov, da jih mečejo. Imajo svojo »logiko«.

Dnevne novice.

— **Razmere katoličanov v Nišu.** Gospod ljubljanski škof je dobil iz Niša sledeče pismo: »... Odšel sem o prvi priliki k apostolskemu administratorju g. Hrdy-ju in mu izročil Vaš pozdrav. Bil je zelo vesel in rekel, da se Vam bo pismeno zahvalil. Že teh par dni bili smo večkrat skupaj in videl in opazil sem marsikaj. G. Hrdy je več kot mož na svojem mestu in skrbi na vse načine za tukajšnje katoličane. Katolikov v samem Nišu je okrog 700 (mesto ima okoli 30.000 prebivalcev), poleg tega je kakih 2000 katoliških vojakov, ki nimajo svojega vojaškega katoliškega duhovnika. Kot apostolski administrator ima itak dovolj dela, poleg tega pa mora opravljati vsa dela v tukajšnji župniji, ker nima niti organista niti kaplana, čeprav sta obe mesti že sistemizirani. Za Božič je naučil deco dve igri, ki sta jako dobro izpadli. Sploh je tu med ljudmi (tudi med pravoslavnimi) dovolj zanimanja, samo ni stalnega človeka, ki bi g. administratorju pomagal. Prosil bi Vas, Prevzvišeni, v imenu tukajšnjih katoličanov prav vdano, da blagovolite vplivati ali kakorkoli doseči, da pride sem vsaj en g. kaplan in en organist. Oba sta neobhodno potrebna in obe mesti sta sistemizirani. Poleg tega so tukajšnji katoličani radevolje pripravljeni denarno jih podpirati. Stanovanje bi imela v župnišču. V splošnem se pri nas boje priti sem: zatrjujem Vam, da ni prav nič nevarno in da tudi pravoslavni katoliško cerkev in gg. duhovnike bolj spoštujejo kot svoje lastne. Življenje je pa celo cenejše kot v Sloveniji. Brez enega kaplana in enega organista je pa ves trud administratorja g. Hrdyja iluzoričen in zaman. Za izkazano pomoč bodo Vam, Prevzvišeni, tukajšnji katoliki neizrečeno hvaležni.«

— **V Dolu pri Ljubljani je umrl 4. januarja g. Anton Urh**, kaplan v p. Bil je v Dolu kaplan 6 let in se veliko trudil zlasti v krščanski organizaciji. Pogreb bo v nedeljo, na praznik Treh kraljev popoldne ob treh.

— **Juristom in jezikoslovcem.** V Avstriji je politična oblast v vojnem času med prebivalstvom izbrala in naprosila gotove osebe, ki so se ji zdele primerne, da gredo orožništvu na roko pri poizvedbah glede podaljšanja vojaških dopustov, premoženjskih razmer, rekvizicije živil, vojaških podpor in ki bi podpirali sabotažna dejanja, če vdere v državo sovražnik. Kolikor je nam znano, je ljudstvo take osebe imenovalo konfidente ali slovensko »zaupne može«, »zaupnike«. Izraz konfident je latinskega izvora in pomeni slovensko »zaupnik«, nemško »Vertrauter« ali »Vertrauensmann«. Sedaj je sodno dognano, da take osebe niso bile »konfidenti«. Javnost ne ve, kako naj bi torej take osebe imenovala. »Konfidenti« niso bili. Kaj so bili torej? Kako naj jih imenuje? Morda »zaupnike«? To bi bilo nevarno, ker bi sodišča utegnila v danem slučaju ta izraz razlagati tako kakor izraz »konfident«, ker v nobenem leksiku ne boste našli za besedo »konfident« drugega izraza kakor »Vertrauter«, slovensko »zaupnik«. Naša pamet ne sega tako daleč, da bi mogli na tozadevna vprašanja dati povoljni odgovor in zato se obračamo tem potom na gg. juriste in jezikoslovce, da nam blagovolijo odgovoriti: 1. Imamo li v slovenščini adekvaten izraz za besedo »konfident«? 2. Ali je in kakšna razlika je med izrazi »konfident« in »zaupnik«? 3. Kako se smejo označevati osebe, ki so za avstrijske oblasti opravljale zgoraj označene posle ali obljubile jih prevzeti?

— **Tragična smrt mladega akademika.** V Kranju se je smrtno ponesrečil v četrtek, dne 3. januarja opoldne gosp. Stanko Petrič, slušatelj filozofske fakultete ljubljanske univerze. Ob bregu Kokre je nabiral bršljan za dekoracijo dvorane pri plesnem venčku gimnazijcev, ki bi se imel vršiti v soboto, dne 5. januarja. Raz pečino je padel 20 m globok v strugo Kokre in si razbil lobanjo ter zlomil levo roko. Ponoči je podlegel ranam. Bil je blag značaj, nadarjen dijak in neumoren delavec pri narodnih društvih. Pogreb se vrši v soboto, dne 5. januarja. Ave, anima candida!

— **Naša vlada in nemška pomožna akcija za Nemčijo.** Na prošnjo protektorja nemškega pomožnega odbora za stradajoče v Nemčiji, guvernerja Nar. banke Weiferta je vlada dovolila za izvršitev pomožne akcije razne olajšave in ugodnosti. Te olajšave pa veljajo le za izvoz 30 vagonov živil, ki pa smejo obsegati samo moko in krompir, in za dobo 40 dni. Pomožni odbor bo skušal doseči, da se te omejitve nadomeste s širokogrudnejšimi določbami.

— **Pravoslavni božič v Zagrebu.** Zagrebške »Narodne Novine« objavljajo uradni razglas, da morajo biti v pondeljek povodom pravoslavnega božiča vse trgovine zaprte; izjema je dovoljena le za trgovine, ki se pečajo z neposredno produkcijo in prodajo živil.

— **Srečna občina.** Mestno zastopstvo v Velikem Bečkereku je sklenilo znižati občinske doklade za 50 odstotkov. Kljub temu bo mogoče zvišati občinskim nameščencem plače za 500 do 1000 dinarjev mesečno.

---

va last; padla sta v zasedo. Dva tolovaja z bodali v rokah sta ju ustavila sredi mostu. Gledala sta okoli sebe in sta videla spodaj v soteski kakih dvanajst roparjev, ki so bili oboroženi do zob in so varovali kakih petdeset ali šestdeset ujetnikov. Vsi, ki so šli tu mimo, po solnčnem vzhodu, so bili izropani in potem zvezani, da nihče ne bi mogel uteči in obvestiti potnikov. Harris je bil brez orožja kot tudi njegov nečak. Zato mu je rekel angleški: »Vrziva jim naš denar; za dvajset dolarjev se nihče ne pusti ubiti.« Tolovaja sta pobrala novce, a nista izpustila vajeti; pokazala sta v sotesko in dala znamenje, da je treba stopiti raz konj. V tem trenutku je Harris izgubil potrpežljivost; jezilo ga je, da bi bil ujet; on namreč ne živi v koži, iz katere se delajo jermena. Pogledal je malega Lobsterja in v istem hipu sta padla zaporedoma dva udarca kot dva kola po glavah tolovajev. Viljemov nasprotnik se je zvalil na hrbet in je izpustil pištolo; Harrisov pa, ki je bil vržen z večjo silo, je letel čez ograjo in padel v sredo svojih tovarišev. Harris in Lobster sta bila že daleč, stiskajoč svoje konje z ostrogami. Četa se je dvignila kot en sam mož in je streljala iz vseh svojih pušk. Konje so sicer ubili, jezdeca sta se oprostila iz sedla, letela peš in obvestila orožništvo, ki se je podalo na pot naslednji dan zjutraj.

(Dalje sledi.)

— **Sneg.** Sneženi blagoslov se je zadnje dni od zapada sem razmahnil tudi po naših pokrajinah. Včeraj je ves dan snežilo in sneg postaja zopet znatna ovira za promet. Na jugovzhodu države je železniški promet silno otežkočen. Na progah Čuprija in Ravna Rijeka, Paračin—Zaječar, Gradsko—Bitolj in Ohrid je promet sploh ustavljen, drugod prihajajo vlaki z velikimi zamudami. Donava je zamrznila in je ustavljen po njej ves promet. Z Bolgarsko so prekinjene vse prometne zveze. Orientexpress je obtičal na progi. V Vojvodini je promet malone popolnoma ustavljen — Blizu Arangjelovca je tovorni vlak v snegu obtičal sredi proge, trije vagoni so skočili iz tira. — Zima in sneg gospodarita tudi v sicer topli Italiji. 2. t. m. je v Rimu močno snežilo, toplota je padla na ničlo. Na severu znaša mraz do 28 stopinj.

— **Osebna vest.** G. Anton Fortič, pristav in gerent v Trbovljah, je prevzet iz resora za socialno politiko v resor notranjega ministrstva.

— **Pravilnik k zakonu o taksah in pristojbinah** je izšel v »Uradnem listu pokrajinske uprave za Slovenijo« v št. 116. Posamezne številke po Din 5.50, dokler traja zaloga.

— **Ustanovitev Zveze duševnih delavcev v Sloveniji.** V nedeljo dne 30. decembra 1923 se je vršil ustanovni občni zbor imenovane »Zveze«. Zastopanih je bilo 11 društev z okroglo 2500 člani in 24 timi delegati. V imenu pripravljalnega odbora je podal g. dr. Lončar zgodovino nastanka, smoter in sredstva »Zveze«, obenem je izrekel zahvalo gg. univ. prof. dr. M. Dolencu in odv. dr. Majaronu, ker sta priredila pravila, ter predlagal za predsednika g. univ. prof. dr. Leonida Pitamica. Občni zbor je soglasno sprejel ta predlog, nakar je g. dr. Pitamic označil kot prvo nalogo »Zveze«, da stopi nemudoma v stik s Hrvati in Srbi, ki doslej nimajo še slične organizacije, da osnujemo državno zvezo duševnih delavcev. V odbor so bili izvoljeni sledeči delegati: Finžgar, župnik, dr. Gorečan, odvetnik, Celje, dr. Jančič, drž. pravdnik, Maribor Lajovic, sod. svet., Laurin, žel. ur., dr. Lončar, prof., inž. Novak, dr. Pintar, zdravnik, dr. Melita Pivec, dr. Vidmar, un. prof., v nadzorstvo pa gg. Funtek, prof. Rih. Jakopič, akad. slikar, Matjašič, poštni uradnik. Končno se je sprejel predlog g. univ. prof. dr. Dolenca o pristopu naše države k bernski konvenciji glede avtorskega prava.

— **Znižane vozne cene za državne uradnike na morju.** Parobrodne in druge prometne družbe v Dalmaciji so se nasproti prometnemu ministrstvu zavezale, da dovolijo vsem državnim nameščencem za službena potovanja 50 odstotkov popusta v razredu, ki jim po njihovem činu pripada. Ista prednost se dovoljuje o priliki preselitve za člane uradniških družin in za prevoz pohištva. Izkazat pa se je treba vedno z uradnm ukazom za potovanje oziroma selitev.

— **75 letnica Gabelsbergerjeve smrti.** 3. t. m. je poteklo 75 let, odkar je umrl izumitelj stenografije Ksaver Gabelsberger. — Gabelsberger je začel svoje nauke v benediktinskem samostanu Ottobeuren na Bavarskem. Po sekularizaciji je moral zaradi pomanjkanja sredstev študije opustiti ter si služiti kruh s svojo lepo pisavo. Kasneje je postal tajni kancelist v bavarskem notranjem ministrstvu, kjer se mu je porodila ideja za sestavo skrajšane pisave. Prva njegova velika učna knjiga za stenografijo je izšla l. 1834.

— **Razsodba proti Rajiću.** Kasacijsko sodišče je obsodilo Rajića, kije bil izvršil atentat na Nikolo Pašića, na 18 let ječe. Prvotno je bil Rajić obsojen na 20 let ječe.

— **Velika škoda na Donavi.** Zadnji dan minolega leta so težki kosi ledu, ki so plavali po Donavi, zadel iv naprave za zgradbo novega mostu pri Novem Sadu in jih porušili. Škoda znaša več milijonov dinarjev ter se bo vsled te nesreče zgradba mostu zakasnila za celo leto.

— **Zagrebška občina za prehrano mestnega prebivalstva.** Zagrebška mestna uprava posveča veliko skrbi prehrani prebivalstva. Osvojila je stališče, da mora mestna občina tudi v mirnem času skrbeti za to, da najnujnejša živila ne postanejo neomejen plen špekulacije. To se da preprečiti edino s konkurenco. Občina je v tem pogledu tudi lani dosegla lepe uspehe. S pomnožitvijo svojih lastnih mesnic je ustavila podraževanje govejega mesa in z velikimi zalogami drv ugodno vplivala tudi na cene te neobhodne potrebščien. Tekom lanskega leta je občina otvorila več novih trgov in pomnožila tržno nadzorstveno osobje. Tekom letošnjega leta se tržno nadzorstvo popolnoma preosnuje in uveljavi nov tržni red, ki je že predložen pokrajinski upravi, da ga odobri.

— **Zagrebška policijska statistika.** Tekom leta 1923 je aretirala zagrebška policija vsega 13.130 oseb. Od teh so izgnali iz Zagreba 1622 oseb, čez državno mejo pa 421. Državnemu pravdništvu je policija izročila 1415 oseb, okrajnemu sodišču 1059, vojaškim oblastem 139, mladinskemu sodišču 94, bolnišnicam 162. Ostale je kaznovala policija ali pa so bili brez kazni izpuščeni.

— **Inozemci v Zagrebu.** V Zagrebu je — kakor po drugih mestih — za inozemce uvedena stalna kontrola. Na zglaševalnici za tujce se je lani vpisalo okroglo 15.000 inozemcev, ki bivajo deloma stalno v Zagrebu, deloma pa samo začasno.

— **Priporočljiv trgovec** vsekakor ni neki A. P. ki je napravil več dvomljivih kupčij z lesom in sadjem, nakupil blago, ne da bi ga plačal, si izposodil pri nekem posestniku v Stari žagi še povrh 52.000 kron, češ da bo kupčija še lepše razcvetela in je končno neznano kam pobegnil.

— **Vlom v »Matico Srpsko«.** 2. t. m. popoldne so neznani zlikovci vlomili v prostore »Matice Srpske« v Novem Sadu in odnesli stroj in knjige v vrednosti 15.000 Din.

— **Razne nesreče.** Dolenc Peter, sedlar pri sodarski zadrugi v Železnikih je padel z lestve 4 m visoko in si zlomil desno roko nad zapestjem. — V kovinski tovarni Petrinača Karla v Celju se je delavec Mlakar Franc pri prevažanju vozička poškodoval na levem kolenu. — Pri Franc Heinriharju v Škofji Loki je drvarju Prešernu Alojziju padel hlod na prsa in ga precej teško poškodoval. — Železnik Viktor, brivski pomočnik pri Ivanu Železniku v Celju se je z britvijo urezal na desni roki. — Markota Josip, delavca pri okrajnem zastopu v Mariboru, je zadela skala in mu zdrobila desno nogo. Oddan je bil v mariborsko bolnico. — Pri tvrdki Matzun Jakob v Sv. Lovrencu na Dravskem polju se je dninar Črnko Jožef poškodoval na desni roki. — V tovarni strojil v Majšperku se je delavec Kopše Franc obrezal na desni roki. — V pletarni v Strnišču pri Ptuju se je vajenec Solina Franc opekel na levi roki. — Zelenko Franjo, vajenec pri mizarju Sagadin Josipu v Ptuju, se je pri brušenju urezal na dveh prstih leve roke. — Pri Dravogradski rafineriji miner. olja v Brodu pri Dravogradu si je žagar Gumpot Konrad na krožni žagi odrezal dva prsta na desni roki, vsled česar je moral v bolnico. — Šrot Matija, dninar pri Cank Jeri v Sv. Primožu na Pohorju, se je na krožni žagi urezal v desno roko. Oddan je bil v bolnico v Slov. Gradcu. — Pri Karl Bornovi opekarni v Pristavi pri Tržiču se je delavka Pavlin Ana poškodovala na levem kolenu. — V tovarni usnja »Indus« na Vrhniki je delavka Šušteršič Antonija padla in obtolkla na levem kolenu. — Istotam se je dninar Hren Franc obrezal na levi roki. — Žaberl Josip, delavec pri tvrdki Petar I. Miović v Mariboru, se je pri sekanju drv usekal na levi roki. — Grbac Anton, čevljarski pomočnik pri Petru Gregorič v Mariboru, se je urezal na levem sredincu. — Pri splošni stavbeni družbi v Mariboru si je ključavničar Lukežič Karel odrezal pri stroju za rezanje železa prstanec leve roke. — Pri A. Rojina in Komp., mizarstvo v Ljubljani, si je mizar Bizovičar Ivan zmečkal palec na levi roki. — Praprotnik Franc, delavec pri žebljarski zadrugi v Kropi, si je pri razkladanju sodov zmečkal na levi roki palec. — V puškarni v Kranju se je delavka Oman Marija na stružnem stroju urezala na levi roki. — V predilnici v Litiji je delavki Muljavec Mariji stroj odrezal desni sredinec. — V cementni tovarni v Trbovljah se je delavec Vene Franc precej opekel na levi nogi. —

— **Pozor!** V brzovlaku med Ljubljano in Zagrebom je bil ukraden Ivanu Lotriču iz Dovjega v radovljiškem okraju potni list, izdan od našega gen. konzulata v Newyorku dne 25. julija 1923.

— **Tat v hotelu.** V hotelu »Central« v Slavonskem Brodu je ukradel domačim znan hotelski tat zimsko suknjo, črno moško obleko in par čevljev v skupni vrednosti 24.000 K.

Štajerske novice.

š **Maribor.** Za stolnega kanonika mariborskega kapitlja je imenovan g. Franc Časl, župnik v Trbovljah. Kot prvi štajerski duhovnik v Prekmurju je bil nastavljen kot kaplan v Turnišču g. Franc Ostrž od Sv. Križa pri Ljutomeru. K Sv. Križu je prišel g. M. Asič, kaplan v Apačah, kamor je prestavljen kot kaplan g. Mesner. G. kaplan Sunčič je prestavljen k Mali Nedelji, od koder odide g. Kuk za kaplana na Hajdino. — Katehetsko društvo za lavantinsko škofijo je imelo dne 3. t. m. svoje prvo posvetovalno zborovanje.

Primorske novice.

p **Konec Goriške.** Te dni se je završila likvidacija goriške deželne uprave. Kar je še ostalo nerešenih poslov, se preneso v Videm. Z denarjem goriških deželanov sezidane deželne palače in poslopja postanejo last Trsta in Vidma. 2. t. m. so odslovili zadnje deželne uradnike, ne da bi jim dali plačo ali vsaj pokojnino.

p **Izenačenje učiteljev z uradniki.** Vlada je sklenila, da uvrsti učitelje v kategorijo državnih uradnikov. Najvišji činovni razred za učitelje je 10.

p **Uveljavljenje šolske dobe do 14. leta.** Glasom vladnega sklepa se raztegne obvezna šolska doba do 14. leta na celo Italijo. Tako se bodo imeli stari italijanski kraji za višjo izobrazbo zahvaliti novim pokrajinam. Razlika ostane le še v tem, da se začne v starem kraljestvu nadaljevalni in strokovni pouk že zadna tri leta obvezne šolske dobe, dočim pride v bivših avstrijskih pokrajinah na vrsto še-le po dopolnjenem 14. letu.

p **Smrtna kosa.** V Trstu je umrl znani zdravnik in narodnjak dr. Fran Mandić. Pokopljejo ga v rojstnem kraju v Kastvu. N. v m. p.!

p **Značaji.** Vlada je odstavila župana v Sv. Križu na Vipavskem — Karola Černigoja in imenovala za komisarja slovenskega fašista Ivana Lulika s Ceste, bivšega predsednika komunistične skupine. Padec slovenskega županstva sta pripravila tamkajšnja slovenska učitelja Peter Medveščček in Franc Jerkič, ki sta hujskala v »Novi Dobi« in sta oba fašista.

p **Zastave.** Goriška podprefektura je poslala vsem občinam okrožnice, v katerih jih opozarja, naj pazijo na predpise glede zastav. Dovoljena je edinole državna trobojnica in če imajo kje posebno občinsko zastavo ne sme nikoli sama viseti, ampak edino-le poleg državne. Vse druge zastave, tudi deželna, so prepovedane.

p **Gorianovi kmetje so postali fašisti.** Pristaši Gorianove italijanske kmetske stranke na Goriškem so pristopili k fašistom.

p **Smrt dveh kovačev.** V Solkanu sta neposredno drug za drugim umrla kovaška mojstra Josip Božič in Anton Golob. N. v m. p.!

Gospodarstvo.

IZ MEDNARODNEGA DEVIZNEGA TRGA V PRETEKLEM LETU.

V preteklem letu imamo na internacionalnem deviznem trgu zaznamovati par interesantnih dogodkov, ki globoko posegajo v svetovno gospodarstvo in pa tudi v naše gospodarsko življenje.

V splošnem je opazovati nazadovanje skoro vseh valut. Izjemo tvorijo edinole naš dinar, ki je od začetka pa do konca leta 1923. pridobil na vrednosti za ca 20%, Češkoslovaška in avstrijska krona, ki je bila skozi celo leto stabilna in je le neznatno kolebala. O vseh ostalih valutah, kolikor so nam blizu in važne tudi za razvoj naše zunanje trgovine se mora reči, da so izgubili tekom leta na svoji vrednosti napram dolarju iz raznih gospodarskih in političnih razlogov. Švicarski frank, ki ga imamo pri nas za stabilno valuto, je padel v vrednosti z ozirom na dolar, ki je pravo merilo vrednosti skoro vseh valut na svetu, ker so edino Severnoameriške Združene države obdržale zlato valuto. Predvojna pariteta švicarskega franka je znašala 19.30, to se pravi: za 100 švicarskih frankov so morali dati Amerikanci 19.30 dolarjev. V januarju l. 1923. so pa dali samo še 18.78, v decembru še manj (17.54 dolarjev). Tudi ostale države, ki imajo valuto izraženo v frankih, so morale preživeti velik padec. Tako je francoski frank koncem preteklega leta notiral v Newyorku samo 5 centov za 1 frank, medtem ko je bil še v začetku istega leta vreden skoro 7 centov. Isto velja tudi za belgijski frank, ki je padel od 6 centov v začetku l. 1923. na 4 in pol centa na koncu preteklega leta. Vzroki za ta padec so političnogospodarskega značaja.

Angleški funt šterling je imel v začetku l. 1923. vrednot 4.66 dolarjev, a je tekom leta zlasti pa v novembru padel zelo nizko na 4.30 dolarjev. Vzroka zato je iskati v veliki meri v volitvah, ki so poleg drugih faktorjev povzročile tudi beg pred šterlingovimi vrednotami in veliko nakupovanje dolarjev, kakor tudi vrednostnih papirjev v Ameriki od strani Angležev.

Tudi italijanska lira ima sedaj manjšo vrednost, kakor jo je imela pred enim letom. Pred enim letom je bilo sto lir vrednih 4.90 dolarjev, sedaj pa samo še 4.30 dolarjev. Tudi Italijani se ne morejo ponašati s stabilnostjo svoje valute.

Boljše kakor lira se je razvijal romunski lej, ki je veliko manj oslabel (od 52 dolarjev za 10.000 lejev na 50). Romunsko gospodarsko življenje se prikazuje v zelo lepi luči in je brez dvoma na poti konsolidaciji. Ostali za nas važni valuti, nemška marka in ogrska krona sta v letu 1923 popolnoma propadli, oziroma čakajo Mažari na mednarodno posojilo, ki naj jih kakor Avstrijo, reši pred grozečo finančno katastrofo. Ravno tako je tudi s Poljsko.

Kakor je iz teh izvajanj razvidno, so valutarne prilike v Evropi še daleč od sanacije, in izkazujejo v splošnem prej tendenco k poslabšanju. Znakov za ozdravitev ni preveč, posebno pa odkar Amerika odteguje svojo pomoč uničeni Evropi. Verjetno je, da se bo tendenca padanja uveljavila tudi v prvih mesecih tek. leta, ker ni preveč upanja na popolno sanacijo evropskih gospodarskih prilik, ki so temeljito zavožene in jim delna pomoč ne koristi dosti, ker so pač vse države zaradi svoje svetovnogospodarske zvezanosti pač druga na drugo navezane.

* * *

g **Izvozna carina na moko.** Zagrebški »Morgen« poroča, da bo prošnja velemlinarjev za odpravo zaščitne carine na moko ugodno rešena.

g *Konzumne zadruge v Jugoslaviji.* Koncem l. 1922. je bilo v celi državi 1533 konzumnih zadrug in 2479 rajfajznovk.

g *Tržaški promet.* Po podatkih tržaške trgovske zbornice je znašal promet v novembru 1923 4,887.520 met. stotov, v novembru l. 11913. pa 5,123.705 stotov. V 11 mesecih leta 1923. je dosegel 35.6 miljonov stotov napram isti dobi v letu 1913. 56.4 miljonov stotov. Po teh podatkih dosega sedanji promet 63% predvojne višine. Med Italijanskimi pristanišči zavzema Trst 3. mesto in pride takoj za Genovo in Benetkami.

g *Riž v Jugoslaviji.* Riževe nasade imamo naši državi največ v Macedoniji v okrajih Kočani, Strumica, Demir Kapija in Bogumili, kjer se nahajajo tudi mlini. Tudi v Bački se nahajajo malenkostni nasadi. Skupna letna produkcija znaša 3000 ton in ne zadostuje za kritje domačih potreb države. Strokovnjaki so mnenja, da bi se mogla riževa kultura dvigniti tako, da bi lahko popolnoma zadostila potrebi cele države, ki ne bi bila več vezana na tuj uvoz.

g **Denarna kriza v Vojvodini.** Koncem decembra je dosegla denarna kriza v Vojvodini svoj višek. Vsi denarni zavodi so se morali boriti z velikimi težavami, da zadoste potrebam svojih klijentov. Gospodarska kriza v Vojvodini se vedno bolj poostruje. Obrestna mera znaša 25—30 procentov. Zboljšanja še ni kmalu pričakovati.

BORZA.

Curih, 4. januarja. (Izv.) Devize: Pešta 0.03, Berlin 0.000000128, Italija 24.70, London 24.64, Newyork 573.75, Pariz 28.30, Praga 16.67, Dunaj 0.0081, Bukarešt 2.92, Sofija 4.10, Beograd 6.45. — Valute: n. a. K 0.0081.

Zagreb, 4. januarja. (Izv.) Italija 3.8325—3.8625, London 384—387, Newyork 89—90, Pariz 4.40—4.45, Praga 2.59—2.62, Dunaj 0.1252—0.1272, Zürich 15.60—15.70. — Valute: dolar 88—88.75.

Cerkveni vestnik.

ZA IDEJO CIRIL-METODIJSKO.

(Iz verskega življenja moravskih katoličanov).

Moravski katoličani v olomuški nadškofiji so pod vodstvom nadškofa A. C. Stojana z izredno gorečnostjo sodelovali pri delu za zedinjenje vseh Slovanov v veri sv. Cirila in Metoda. Po smrti velikega nadškofa so najidealnejši češki katoličani z neko posebno skrbjo vpraševali, bo li umrli nadškof Stojan dobil naslednika, ki bo z enakim idealizmom nadaljeval široko zasnovano delo svojega prednika. Odločilni krogi so se na to željo ozirali, ker je to tudi najiskrenejša želja vsega katoliškega sveta in želja svetega očeta. Novi nadškof dr. Leopold Prečan (rojen l. 1866) je bil desna roka rajnega dr. Stojana; bil je njegov generalni vikar in njegov posebni zaupnik.

Novi olomuški nadškof dr. Leopold Prečan je bil posvečen in ustoličen v nedeljo dne 30. decembra. Posvetil ga je v olomuški stolni cerkvi praški nadškof Kordač ob asistenci brnskega škofa Kleina in olomuškega pomožnega škofa Wisnara. Pri slovesnosti je bil navzoč praški nuncij Marmaggi. Novi nadškof je odgojen v duhu pokojnega olomuškega nadškofa dr. Stojana, velikega apostola ideje ciril-metodijske. Izjavil je, da hoče nadaljevati delo svojega velikega prednika in podpirati delovanje za cerkveno zedinjenje. Pod njegovim pokroviteljstvom se bo vršil na Velehradu koncem julija veliki mednarodni kongres za cerkveno zedinjenje.

Važna izjava apostolskega nuncija. V nagovoru ob ustoličenju novega olomuškega nadškofa je praški nuncij Marmaggi izjavil: »Zdi se mi, da je v sedanjem zgodovinskem trenutku Previdnost božja poverila češkim katoličanom izredno važno nalogo. Morebiti je uprav olomuška nadškofija izbrana od Boga, da nesrečnim, a vroče ljubljenim ločenim vzhodnim kristjanom poda desnico in jih privede k edinstvu. Od izvrševanja te visoke naloge, katere ste se s tem tolikim navdušenjem in s tolikimi žrtvami lotili, se ne smete dati odvrniti; ves katoliški svet soglaša z vami. To je vzvišena oporoka svetega moža, Antonina Cirila Stojana, tvojega prednika. Ta plemeniti duh, ki že uživa nebeško plačilo in nesmrtno krono za tako široko zasnovano delo, naj kot neločljivi drug milostno stoji ob tvoji strani in pri vas vseh.« Vsi navzoči so bili ginjeni ob tako nepričakovani in ognjeviti izjavi papeževega zastopnika.

* * *

o **Cerkev sv. Jožefa.** K skupnemu sv. obhajilu za misijone jutri med sv. mašo ob 6. uri vabimo vse vernike, posebno pa Marijine družbe in druga verska društva.

o **Marijanska kongregacija za učiteljice in marijanska kongregacija za gospodične pri Sv. Jožefu v Ljubljani:** Zaradi misijonskega tečaja v ponedeljek dne 7. januarja ne bo običajnega shoda, pač pa 14. januarja. K predavanjem misijonskega tečaja vse prisrčno vabljene!

Pridobivajte novih naročnikov!

Ljubljanske novice.

KAJ JE KONFIDENTSTVO?

Mihael Iskra, posestnik v Hlebcah pri Lescah na Gorenjskem, je omenil nekoč Valentinu Resmanu, pos. v Zapužah, h kateremu je prišel po službenih opravkih, da ima v rokah originalen akt, iz katerega je jasno, da so bili Ivan Ažman, pos. v Hrašah in pa Al. Langus in Ivan Cvar iz Lesec med vojno avstrijski konfidenti (tajni zaupniki). Cela konsignacija je vsebovala 52 mož zaupnikov tega okraja. Potom orožništva se je ugotovilo, da so eksistirale takrat res dvojne listine in sicer ena, ki je vsebovala prave konfidente, druga pa ljudi, ki so bili pripravni za sabotažne čine v slučaju prodiranja italijanske armade v naše kraje. O političnem naziranju prebivalstva in posameznih oseb pa v teh listinah ni bilo govora. Kljub temu je bil Iskra zaradi očitanja zaničljivih lastnosti obsojen pred radoljiškim sodiščem na 14 dni zapora in v povračilo stroškov kazenskega postopanja.

Iskra se je proti tej razsodbi pritožil na dež. vzklicno sodišče in njegov zagovornik, dr. Natlačen, ki je tudi predložil dotični listi v originalu, je izvajal v svojem zagovoru v bistvu to-le: Pojem konfidentstva pojmuje sodba napačno.

Konfident je tudi vsak oni, ki ni primoran po svojem službenem stanju, pa daje kljub temu raznim oblastem zaupna poročila in pojasnila. To dela sporazumno z oblastmi in jim je vedno na razpolago, bodisi plačan ali ne. In tako vlogo je igral Ažman brezdvomno. Ugotovljeno je namreč po orožništvu samem, da je orožnik naprosil Ažmana, da mu gre na roko pri poizvedbah glede podaljšanja vojaških dopustov, premoženjskih razmer, rekvizicije, živil, vojaških podpor in da bo podpiral sabotaž-

za dejanja, če prodre v naše kraje italijanska vojska. To so zaupna poročila, ki se dajejo obtožencem prostovoljno. S tem je smatral zagovornik dokaz resnice, da je bil obtoženec res tajni konfident, kot doprinešen.

Vzklicni senat, kateremu je predsedoval sodni nadsvetnik Mladič, pa se je postavil na drugo stališče in je zavrnil vzklic kot neutemeljen glede krivde in glede kazni nedopuščen, ter je potrdil sodbo prvega sodnika.

Takoj za to obravnavo se je nadaljevala druga Ažmanova zaupniška zadeva. Dne 11. marca 1923 je imel Jože Ažman kot kandidat SKS političen shod v gostilni Jurja Gosarja v Škofji Loki. Na tem shodu, ki je bil mestoma precej piker za sklicatelja, je zaklical med drugimi pos. sin France Hafner Ažmanu medklic »Avstrijski konfident«. Hafner je izjavil, da se ne čuti prav nič krivega in je smatral ta medklic le kot navaden političen medklic, kakršni so že pri takih shodih običajni in včasih res precej ostri, vendar pa se ne smatrajo kot običajno zmerjanje in podobne žaljivke v drugih prilikah. Hafner je bil kljub temu zagovoru obsojen na 1 teden zapora. Tudi Hafner je prijavil vzklic, toda tudi v tem slučaju je zavzel vzklicni senat stališče prvega sodnika, češ da je konfident inferioren individuum, ter je potrdil tudi to obsodbo.

Ij **Nov dimnikarski tarif.** Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani, je glasom razpisa z dne 5. decembra 1923, št. 7222, za čas od 15. decembra 1923 nadalje odobrilo nov cenik za dimnikarska dela v Ljubljani. Novi tarif je nabit na magistratni deski in ga je dobiti proti povračilu troškov v mestnem ekspeditu.

Ij **Tatvine.** Na Vodnikovem trgu je bila ukradena Mariji Jamnikovi iz Strme poti 8 knjižica, v kateri je imela 400 kron denarja in pa 2 zastavna lista. — Simonu Praprotniku v Jenkovi ulici je bilo ukradeno 200 kg stare cinkaste pločevine, ki je vredna 2000 K. — Emiliji Bila v Vodmatu 15 je bila ukradena črna usnjata denarnica, v kateri je imela 440 K.

Naznanila.

Občni zbor društva »Kamnik« se vrši 6. januarja popoldne ob pol 4. uri v Kamniškem domu. Člani društva so tem potom vabljeni, da se občnega zbora udeležijo. — Odbor.

»Ljubljana« bo imela prvo pevsko vajo v četrtek 10. januarja ob 8. uri zvečer. Začne se pripravljati za pomladanski koncert.

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 6. t. m. ob 10. uri dopoldne v zborični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednji temi: Kulturne in nekulturne strani kina. Predava g. Fr. Ilwof. Vabimo vse, ki se zanimajo za to važno kulturno vprašanje.

Šentpeterski družabni klub vabi svoje člane na izredni občni zbor, ki se vrši v nedeljo ob 10. dopoldne v spodnjih prostorih Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12. Udeležba za vse člane obvezna.

Strokovna zveza javnih nameščencev vabi načelstvo, namestnike, nadzorstvo in strokovni odbor k odborovi seji, katera se vrši nocoj ob 8. v kleti I. del. kons. društva, Kongresni trg 2. Ker je seja važna, je udeležba obvezna, posebno za strokovni odbor. Vse člane pa vabimo k rednim sejam vsako soboto. — Odbor.

Frančiškanska Marijina družba priredi v nedeljo, dne 6. t. m. v dvorani Rokodelskega doma predstavo: »Trije božični večeri«. Pričetek točno ob pol petih popoldne.

Slavnostna zabava na čast rojstnega dne Nj. V. kraljice Marije. Častniški zbor ljubljanske garnizije priredi dne 9. januarja v veliki dvorani Kazine na čast rojstnemu dnevu Nj. V. kraljice Marije slavnostno zabavo, na katero se tem potom vabijo vsi rezervni in vpokojeni častniki z rodbino, vojaški uradniki kakor tudi častniki in vojaški uradniki, kateri se slučajno ta dan nahajajo v Ljubljani. Pričetek zabave točno ob 8.30. Za imenovane se posebne pozivnice ne bodo izdajale in naj se to obvestilo smatra za vabilo.

Društvo policijskih nameščencev v Celju priredi pod pokroviteljstvom g. vladnega svetnika in vodje okrajnega glavarstva v Celju dr. L. Žuželca, v soboto, dne 5. januarja 1924 ob 8. uri zvečer v hotelu Union I. zabavni večer z bogatim srečolovom in šaljivo pošto. Svira vojaška godba iz Maribora. Cenjeno občinstvo se uljudno vabi k tej prireditvi, ker je čisti dobiček namenjen za podporni sklad.

Prostovoljno gasilno društvo na Laverci priredi predpustno veselico dne 6. t. m. v gostilniških prostorih Jožefa Ustnika na Rudniku. Začetek veselice ob 14. Spored: godba, petje, šaljiva pošta itd. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, vabi k obilni udeležbi odbor.

Nedeljski tečaj o teoriji železobetona se prične na željo nekaterih gospodov v nedeljo, dne 17. januarja. Pismene in ustmene informacije se dobe v tehniški pisarni, Tržaška cesta štev. 2.

Koncert. Danes v soboto se vrši koncert dravske godbe v kavarni Evropa. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost. 106

Odbor dijaških pisnih vaj v Kranju naznanja, da je vsled nesreče Stanka Petriča zaključni venček preložen na poznejši čas. 80

99% glavobola povzročuje revmatična infiltracija kože na glavi in vratnega mišičja. Ozdravi se brezpogojno in sigurno z enim hišnim zdravljenjem s Pilštanyjevim zdravilnim muljem (blatom) — »Pi. Qa.« Ena kocka (Din 60.—) zadošča za celo zdravljenje. Dobi se v vseh lekarnah. Popisi in prospekti: Poslovnica Pištany Ljudevit Schreiber, Zagreb, Akademski trg 1. 91

Prostovoljno gasilno društvo na Laverci priredi veselico, šaljivo pošto itd. dne 6. jan. v gostilni gosp. Josipa Usnika v Rudniku. Pričetek ob 8. uri popoldne. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, se vljudno vabi za mnogobrojen obisk. 57

Naša moč bo šele tedaj velika, ko bomo lahko govorili o popolni lastni industriji. — Na polju čokolade se v tej smeri razvija tovarna »Mirim« čokolade. 8129

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Gričar & Mejač.

Kar Vi potrebujete, je Elzafluid. To pravo domače sredstvo prežene Vaše bolečine! Poizkusna pošiljka 27 Din. Lekarnar Eug. V. Feller, Donja Stubica, Elza trg št. 134, Hrv.

Narodno gledišče.

Opera. Danes popoldne ob 3. uri se vrši v opernem gledališču vprizoritev opere »Mignon« pri znižanih cenah. Predstava je v prvi vrsti namenjena dijaštvu, lahko pa jo poseti tudi drugo občinstvo. Jutri v nedeljo pa je ob pol 8. uri zvečer ljudska predstava »Prodana nevesta« z znižanimi cenami.

Drama vprizori danes zadnjikrat v sezoni tragikomedijo »Nju«. V nedeljo popoldne je zadnja vprizoritev »Peterčkovih poslednjih sanj« pri znižanih cenah. Zvečer pa repriza tragikomedije »Golobček« kot navadna izven predstava.

Prosveta.

pr **Uvod k umevanju umetnosti.** Kurz Umetnostno zgod. društva se nadaljuje v soboto, dne 5. januarja ob 18. uri v zborični dvorani univerze. Predava dr. Vojeslav Molè: Vsebina v umetnosti.

pr **Na dan Sv. Treh Krajev** se zberejo zopet vsi slov. oblikujoči umetniki k občnemu zboru SUJOB, kjer bodo razpravljali o tekočih umetnostnih zadevah. Pričakovati je, da niti eden ne izostane, ker se bodo sklepale važne stvari.

Turistika in sport.

Vremenska poročila i. dr. zimskosportne vesti, ki bi jih vsled nujnosti ne mogli objaviti pravočasno po časopisih, bodo izobešene v izložbenem oknu tvrdke Joso Gorec v poslopju Kreditne banke, tu.

Za dresalce. Sporoča se nam, da je bilo jezero na Bledu dne 3. t. m. popolnoma zamrznjeno ter da je led nenavadno lep in popolnoma prozoren. Ako bo mraz še nadalje trajal, bi bilo priporočati našim dresalcem, poset blejskega jezera. (Tourist Office.)

Občni zbor SK Primorja, naznanjen za nedeljo 6. januarja 1924 se prenaša na dan 13. januarja. — T. č. podpredsednik.

Poizvedovanja.

Lovska psica-ptičarka rjave barve se je v vlaku zatekla na Rakek. Shranjena je pri g. L. Damšarju, mesarju. Kdor jo pogreša, naj se javi pri Slov. lovskem društvu v Ljubljani.

Zlat prstan z monogramom se je našel na Silvestrov večer v Unionu. Dobi se Poljanska c. 18. II. nadstr.

Izgubila se je 4. t. m. srebrna zapestnica z uro in sicer popoldan od Cigaletove ulice do Vodovodne ceste. Pošten najditelj se naproša, da jo proti dobri nagradi odda v Pražakovi ulici št. 3-I.

Poslano *

»Jadranska banka a. d. Beograd« je dostavila 29. decembra pr. leta uredništvu demokratskega dnevnika »Jutro« v Ljubljani poziv, da z ozirom na članek »Potapljajoča se ladja«, priobčen v »Jutru« št. 295 od 18. decembra 1923 priobči v smislu § 19 tiskovnega zakona sledeči popravek:

»N i r e s, da Jadranska banka potrebuje denarja za svoje baje zavoženo politiko ter da se je obrnila za nov kredit v znesku 28 milijonov dinarjev na Narodno banko, češ, da jo vzdrževanje radikalije stane mnogo denarja, — r e s p a j e, da se Jadranska banka obrača do Narodne banke, kakor to delajo drugi bančni zavodi v naši državi, v svrho podelitve kreditov, ki so ji potrebni za njeno poslovanje s svojo klijentelo ter da se je tudi v zadnjem času obrnila do Narodne banke z zahtevo, da se ji reeskotni kredit, ki ga je dosedaj uživala pri isti, zviša primerno njeni glavnici in njenim izkazanim rezervam.

N i r e s, da je (Narodna banka?) odklonila izdati izjavo, da je uspeh revizije pri tem zavodu tak, da more Narodna banka prevzeti garancijo za Jadransko banko s potrdilom, da je zavod v redu — r e s p a j e, da Jadranska banka take izjave nikdar ni zahtevala in da je komisija Narodne banke po temeljiti od Jadranske banke zaprošeni dvajsetdnevni reviziji vseh zahtevanih ter na razpolago danih knjig in dokumentov izjavila, da je našla poslovanje Jadranske banke v vzornem redu ter da je njeno premoženje v dotičnih izkazih cenjeno s tako previdnostjo, da čista aktiva banke znatno presegajo delniško glavnico in izkazane rezerve.

N i r e s, da je pod težkimi pretnjami g. Kamenarovića celokupni odbor Jadranske banke odpotoval v Beograd, da z nova zaprosi za denar, ozozarjajoč na posledice — r e s p a j e, da je upravni odbor Jadranske banke dopotoval 14. decembra p. l. v Beograd vsled svojega soglasnega sklepa brez vsake kakršnesibodi od strani g. Kamenarovića storjene pretnje, sledeč le upravičenim poslovnim zahtevam banke.

N i r e s, da Jadranska banka zapravlja narodno premoženje, da more s tem denarjem streljati kozle kak Ažman ali Kamenarović, da intrigira in namešča državne uradnike in preganja neljube osebe. T u d i n i r e s, da je Jadranska banka potapljajoča se ladja, da v tem oziru ni dvoma, da bo vse, kar se drži baje potapljajoče se ladje, šlo z njo vred žalostno na dno t e r n i r e s, da ni več daleč trenotek, ko bodo najširši krogi zopet enkrat videli, da ste svarili pravočasno in da ste s tem mnogo rešili — r e s p a j e, da je Narodna banka na podlagi konstatacij revizije, izvršene z gori omenjenim uspehom, priznala solidnost Jadranske banke ter ji znatno povišala kredit, ki ga je Jadranska banka uživala pri njej dosedaj.«

Ker »Jutro« ni prineslo gornjega popravka, je Jadranska banka vložila tožbo proti odgovornemu uredniku »Jutra«.

Ljubljana, 3. januarja 1924.

Ravnateljstvo
»Jadranske Banke a. d. Beograd«.

* Za vsebino tega dopisa odgovarja uredništvo le, kolikor določa zakon.

Restavracija »Zvezda«.

Vsako nedeljo in praznik zajutrkovalni koncert. 60

DVA ČEVLJARSKA VAJENCA sprejmem. - IVAN JAMAR, BLED I. 112

INŠTRUKTOR absolvent hum. gimnazije, (tehnik), TAKOJ na RAZPOLAGO. Ponudbe upravi pod »Siguren uspeh«. 118

Podpisana naznanjata žalno vest, da je dne 4. t. m. umrl po daljšem bolehanju častiti gospod

ANTON URH
kaplan v p.

previden s tolažili svete vere.
Pogreb blagega rajnika bo na praznik Sv. Treh kraljev ob 3. uri popoldne.
Priporočava ga čast. duhovnim sobratom v memento.
DOL pri Ljubljani, dne 4. januarja 1924.

MAT. KASTELIC, župnik. — IVAN ŽAGAR, kaplan.

Boguvdano naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša nadvse ljubljena hči, sestra in teta, gospa

Marija Kenda roj. Zupančič
trgovka in posestnica v Novem mestu

dne 30. decembra ob 24. uri po mučni bolezni v 35. letu starosti, previdena s svetimi zakramenti mirno v Gospodu zaspala.
Blago pokojnico priporočamo v pobožen spomin.
Obenem se najtopleje zahvaljujemo vsem za sočustvovanje in številno udeležbo pri pogrebu, posebej pa preč. kapiteljski duhovščini ter g. primariju dr. Gostiši za vso pomoč v mučni bolezni. Bog plačaj vsem!

Novo mesto - Višnja gora, dne 1. januarja 1924.

Katarina Zupančič, mati. — Franc in Jakob, brata. — Angela in Olga, sestri. — Marija in Fani, svakinji. — Franci, Zoli, Radko, Viko in Marija, nečaki in nečakinji.

Ženitev. Vdovec 50 let, kat. vere, z 10 letn. sinom, tovar. delavec (drugi naprednik), z dobrim arcem, neomadežev. preteklj., se želi zopet poročiti z premož. dekletom ali vdovo 45—50 l., ki ima vso opravo in je dobrega srca. Ponudbe (slovenske in nemške) s sliko, ki se vrne, se prosi pod šifro »Gorenjec 116« na upravo lista.

GRAŠČINA V RIBNICI na Dolenjskem IŠČE **vrtnarja** za takojšen nastop službe. Plača po dogovoru. 122

Dečka 14-17 let star., sprejmem kot **vrtnar. vajenca.** Stanov. in hrana v hiši. M. KEŠE, trgovski vrtnar, Linhartova ulica 5, Ljubljana.

Službo organista v večjem kraju sprejme reducirani uradnik. Prevzame tudi vodstvo posvetnih zborov in event. tudi občinsko tajništvo. — Ponudbe na upravo pod Glasbenik 111.

IŠČEMO GOSPODIČNO vešča slovenskega in italijanskega jezika, k petletnemu dečku za dopoldne i popoldne. - Ponudbe z navedbo zahtevka pod »Pouk dečka št. 65« na upravo.

SALDAKONTIST-KNJIGOVODJA želi premeniti službo, nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo pod »VESTEN 73«.

IŠČEM UČENKO za trgovino z meš. blagom, poštenih staršev, nad 14 let ter 8 razr. ljudske šole. — Hčere železn. uslužbencev imajo prednost. — Naslov v upravi pod »Pridna št. 15«.

PRIMARIJ
Dr. Minář
ordinira od 1. jan. 1924 na Kongresnem trgu 10 (Dvorni trg 1).
TELEFON štev. 280.

Miši, podgane, stenice in ščurki morajo izginiti, ako uporabljate naša preizkušena sredstva; proti mi im in podganam Din 7·50, za ščurke Din 10 za stenice Din 10, za molje 6 Din, proti mrčesu 3 in 7·50 Din mast proti ušem 5 Din, mast proti ušem v enleki 7·50 Din, proti mravljam 7·50 Din, Roter za čiščenje madežev 7 Din
Pošilja po povzetju.
»Artese kem. laboratorij, M. Jünker, Zagreb 39, Petrinjska ulica 8 III.

Na JAVNI DRAŽBI dne 14. jan. ob 9. uri dop. bo na licu mesta prodana skoraj nova hiša. Poleg nje je 24 arov zemlje in vodnjak. Več se izve pri lastniku Mat. Dovč, Spod. Zadobrova 28, p. D. M. Polje. Pogoji se izvedo pri dražbi.

Halo! Plačam boljše, kakor vsakdo, stare OBLEKE, PERILO, ČEVLJE in POHIŠTVO. - Dopisnica zadostuje, pridem na dom. — A. JUREČIČ, Ljublj., Sv. Jakoba nabr. 31.

P. n.
Šivilje gospodinje
opozarjamo, da so zopet dospeli najboljši šivalni stroji
Gritzner
v vseh opremah.
Ponk v vezenju ter krpanju perila in nogavic (štofanje) brezplačno edino le pri:
Josip Petelinc
Ljubljana, Sv. Petra n.
Mehanična delavnica pod vodstvom priznanega strokovnjaka in mehanika Stanko Galeta na razpolago za šivalne stroje vseh sistemov in koles.

KLOBUKE, SRAJCE kravate, dežnike, zimske čepice, majce, rokavice, nogavice in drugo moško modno blago kupite po znižani ceni pri Ivan KUNOVAR, Ljubljana, Stari trg 10. — Kupujem kože lisic, zajcev, kun in druge divjačine.

SPALNICA (orehova), dobro ohranjena, žimnice, 2 salonski ogledali in drugo pohištvo naprodaj. SELO št. 41, I. nadstropje.

KOŠARE NAPRODAJ. — Vsled pomanjkanja prostora prodam večje število novih KOŠAR za razpošiljanje sadja po nizki ceni. — Naslov pove uprava lista pod štev. 115.

Kupujemo po NAJVIŠJIH cenah **KOŽUHOVINO** LISIC — DIHURJEV JAZBECEV itd. »American« d. z o. z. — LJUBLJANA, Beethovnova ulica 10.

KLAVIR, PIANINO ali harmonij, četudi ves pokvarjen, kupim. Ponudbe na upravo lista pod štev. 75.

Bukovo oglje nudi najceneje H. SKALA, Ljubljana, Mirje štev. 4.

VOLNENE **PLETENINE** pod tovarniško ceno, RAZPRODAJA dokler traja zaloga. — »TEKSTILA«, dr. z o. z. na ZGOŠI, p. Lesce.

Naprodaj sta 2 prav dobra **KONJA Z UPREGO** IN VOZMI. Na ogled pri Slovenski trgovski delniški družbi, Ljubljana, Resljeva cesta štev. 22. 90

DVA ACETILENSKA APARATA za napeljavo razsvetljave, večji in manjši, proda takoj hotel »KRAMAR« v Logatcu. 71

Inserirajte v »Slovencu«!

V imenu svoje žene in hčera naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da mi je nenadna smrt iztrgala iz ljubečih rok mojega edinca

Stanko Petriča
stud. phil.

v 21. letu starosti.
Pogreb nepozabnega bo v soboto, dne 5. januarja 1924 ob 3. popoldne iz hiše žalosti na kranjsko pokopališče. — Maše zadušnice se opravijo v farni cerkvi.
Molite zanj!
Kranj, dne 4. januarja 1924.

Žalujoči oče IVAN PETRIČ, uradnik fin. kontrole.

TRGOVSKA BANKA D. D. - LJUBLJANA

Dunajska cesta 4 - (v lastni stavbi)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17,500.000·—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavi: Trgovska **Telefoni: 139, 146, 458**

PODRUŽNICE: Maribor, Novomesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE: Konjice, Meža-Dravograd

ZALOGA KLAVIRJEV

in planinov najboljših tovarn Bösendorfer, Erhbar, Czapka, Hölzl, Schweighofer, Stingl itd.
TUDI NA OBROKE
JERICA HUBAD, roj. Dolenc Ljub. Miklošičeva 5.

Iv. JAX in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2,
priporoča svojo bogato zalogo pisalnih strojev »ADLER« in »URANIA«, dalje ŠIVALNIH STROJEV za rodbine in obrt ter voznih koles: STYRIA-DÜRKOPP, OROŽNO kolo (Waffenrad)
Ceniki zastonj in franko.

za **kože divjačine** plačam najvišje cene!
L. ROT, krznarstvo, Ljubljana, Gradišče 7.
Izdelava in zaloga kožuhovine.

OGLEJTE SI NOVE
OLIVER
AMERIKANSKE PISALNE STROJE PO ZELO UGODNI CENI
kakor tudi razne rabljene pri tvrdki
FRANC BAR
LJUBLJANA, CANKARJEVO NABR. 5
TELEFON 407.

Bronaste zvonove vliva
najceneje in z dobavnim rokom 2 do 5 mesecev
Zvonarna in livarna St. Vid nad Ljubljano.

Priporoča se nakup najboljših

FAFF
šivalnih strojev
s 15 letn. jamstvom. Prodaja na obroke. Solidne cene! - Dobe se le pri tvrdki
Ign. Vok, Ljubljana
Podružnica v Novem mestu
Zastopniki se sprejmejo!

Wertheim-blagajne

za vzidanje, vloma- in ognjavarne, v vsakem stanovanju oziroma prostoru z majhnimi stroški nevidno nadomestljive, v 6 različnih velikostih dobavlja in popis s cenikom brezplačno razpošilja LJUBLJANSKA KOMERCIJALNA DRUŽBA, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18. Provizijski ZASTOPNIKI naj se javijo!

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-traktor ali stabilni motor s patent. HAG-generatorjem.
Kuri z ogljem!
Prospekte in reference daje
Jugo-Hag
Ljubljana: Telefon 560
Bohoričeva ulica 24.

IVAN KACIN - Gorica
Via Rastel 12 — TVORNICA HARMONIJEV
prodaja harmonije po sledečih cenah: HARMONIJ, štiri oktave, 2 registra 3500 Din; — harmonij, 5 oktav, 2 vrsti glasov, 6 registrov, 6000 Din; — harmonij 5 oktav, 2 vrsti glasov, 10 registrov, 2 kolenika, 7500 Din. — Evropejski sistem 20 odst. poviška. Izdelujejo se tudi s premikajočo klaviaturo. — Zaloga glasovirjev, violin, mandolin, kitar, strun za tamburaše, klavirje itd. — Oddaja tudi na obroke. — Zahtevajte CENIK! 49

Dva pletilna STROJA štev. 10 in 8, dobro ohranjena, naprodaj. Zgornja Šiška štev. 97. 8250

PSICA
VOLČJE PASME, je poceni naprodaj. — JARC, Hradeckega vas štev. 35 (pod Golovcem). 82

ARHITEKT in mestni STAVBENIK
VILJEM TREO
Ljubljana, Gosposvetska c. št. 10 — Telef. inter. 103. Ustanov. l. 1850. Se priporoča za ZGRADBE vseh vrst ter izvršuje NAČRTE in PRORAČUNE.

100-150 SODOV
železnih, pocinkanih od 150—200 litrov vsebine z ojačenimi obroči potrebuje MITAR S. SIMOVIĆ, Obrenovac.

Inserirajte v „Slovencu"!

Stavbeno podjetje
IVAN OGRIN
Ljubljana
Pisarna: Gruberjevo nabrežje 8. — Telefon st. 426.
se priporoča za vsa stavbna dela, ter nudi po konkurenčnih cenah vseh vrst
strešno in zidno opeko
iz lastne opekarne franko poljubna postaja. — Zaloga cementnih cevi.
Zahtevajte ponudbe! Zahtevajte ponudbe

Šentjanški premog
vseh vrst, popolnoma čisto opran, nudi po originalnih cenah premogovnika v celih vagonskih pošiljkah
„Prodajni urad šentjanškega premogokopa"
AND. JAKIL, Ljubljana, Krekov trg 10.

Žitni zavod v Ljubljani
dobavlja v poljubnih količinah
fino zmleto kameno sol
kakor tudi
kameno sol v kosih
po najugodnejših cenah. — Ker so zaloge soli v monopolnem skladišču do malega izčrpane, je v interesu ljudstva, da trgovine ne odlašajo z naročili.
Dobava promptna.

CHARLES PRINC
LJUBLJANA
Manufaktura en gros
OTVORITEV
dne 16. januarja 1924
novih lokalov na Miklošičevi c. 6, palača Ljudske posojilnice

Zadružna Gospodarska banka d. d.
Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 10
(v lastni palači vis à vis hotela „Union"). Telefon št. 57 in 470.
Račun poštno čekovnega urada za Slovenijo štev. 11.945, v Zagrebu štev. 39.080.
Podružnice: DJAKOVO, MARIBOR, SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.
Interesna skupnost z: Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.
Kapital in rezerve skupno nad Din 15,000.000·—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.
Pooblaščeni prodajalec sreč Drž. razr. loterije.

Izdaja konzorcij »Slovenca«. Odgovorni urednik: Franc Kremžar v Ljubljani. Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.